ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 50 (8272)
ФЕВРАЛИИН 28
ЧЕТВЕРГ
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

1957 МАРТЫН 1957
3
ВОСКРЕСЕНЬЕ

БМАССР-эй нютагай Соведүүдтэ һунгаха үдэр

Бэеэ даагаад һуралсагшадта туһалха

Манай орондо коммунизм байгуулха агууехэ программа зохёоһон Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездын болоһонһоо хойшо нэгэ жэл үнгэрбэ. Партиин XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон совет арад энэ богонихон болзор зоо социалистическэ промышленностьяа, хүдөө ажахыгаа саашадань хүгжөөхэ, арад зонойнгоо ажабайдал һайжаруулха, соёл культурыень һалбаруулха талаар нилээд ехэ амжалта туйлаа.

Арадайнгаа ажахые болон соёл культурые хүгжөөлгэдэ туйлаһан амжалтануудтаа түшэглэн, зургаадахи табанжэлэй хоёрдохи жэлдэ бүри һайнаар, бүри эршэтэйгээр хүдэлжэ, Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе ажал дээрээ алдарта амжалтануудые туйлажа угтаха гэһэн мүрысөөн орон доторнай үдэр ерэхэ бүри үргэнөөр дэлгэржэ байна.

Дүшэ шахуу жэлэй саада тээ совет арад социализм байгуулха ямаршье дүршэлгүй байгаад, түүхэдэ үзэгдөөгүй тунга харгыда гаража шэнэ байдал баатар, зоригтойгоор байгуулжа эхилээ бэлэй. Социализм байгуулха замдаа совет арад олон бэрхэшээлнүүдтэй ушараа һэн. Тиибэшье, хамагые илагша марксистско-ленинскэ һургаалаар зэбсэгжэһэн Коммунистическэ партиингаа ударидалга доро ябаһан манай арад хамаг бэрхэшээлнүүдые амжалтатайгаар дабан гараа. Манай парти олон түмэн арад ниитые марксизм-ленинизмын туг доро нягтаруулан жагсаагаад, хүдэлмэришэн ангиин, ажалша таряашадай эбдэршэгүй бата холбоо барисаа байгуулжа, социализмын илалта туйлаһан байна.

Марксизм-ленинизмын һургаалые нарин нангинаар сахидаг, ниитын хүгжэлтын шэнэ эрилтэнүүдтэй, зорилгонуудтай тааралдуулан тэрэниие хүгжөөдэг дээрэһээ манай парти Совет ороноо коммунизмын илалтын замаар амжалтатайгаар хүтэлнэ.

Партиин XX съездын, КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска болон февральска Пленумүүдэй, ССР Союзай Верховно Соведэй VI сессиин табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада, мүн буржуазна идеологитой, манай зарим хүнүүдэй ухаан бодолдо шэбээлһэн капитализмын үлэгдэлнүүдтэй, хог богуудтай шангаар тэмсэхын тулада манай кадрнууд, коммунистнууд болон партийнабэшэ эдэбхитэд революционно теориие, марксизмын экономическа һургаалые, философи болон партиин түүхые шудалха, тэрэниие һайнаар мэдэдэг болохо уялгатай болоно.

Манай кадрнуудай юрэнхы эрдэмэй, культурна хэмжээнэй жэл бүри түргэнөөр дээшэлжэ байһан дээрэһээ марксистско-ленинскэ һургаал бэеэ даагаад шудалагшадай тоо олошорно. Мүнөө республика доторнай гурба мянга гаран хүн бэеэ даагаад революционно һургаал шудална. Тэдэнэй олонхинь политическэ бэлэдхэлээ бэеэ даагаад дээшэлүүлхэ хэрэгтэ харюусалгатайгаар хандажа, марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури табигшадай зохёолнуудые, партиин съездүүдэй, конференцинүүдэй болон пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые шудалжа, болгоһон юумэеэ бодото ажал дээрээ хэрэглэхэ гэжэ үнэн сэдьхэлһээ оролдодог болонхой.

Зүгөөр, марксизмын экономическа һургаалые, партиин түүхэ болон теориие шудалжа байха үедэ элдэб асуудалнууд, ойлгогдосогүй юумэнүүд гарадаг байна. Хүсэд ойлгогдоогүй асуудалнуудтаа тодо харюу абажа, үзэһэн номоо гүнзэгыгөөр шудалхадань бэеэ даагаад һурагшада политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдтэ уншагдадаг лекци, тэндэ үнгэргэгдэдэг консультаци, теоретическэ хөөрэлдөөн ехэ туһа хүргэдэг гээшэ. Гэбэшье, политическэ гэгээрэлэй зарим кабинедүүд бэеэ даагаад марксистско-ленинскэ экономическа һургаал, партиин түүхэ шудалагшадта өөдтэй туһаламжа үзүүлнэгүй. Городской райондо, Яруунын, Сэлэнгын, Заиграйн, Закаменай аймагуудта хэдэн зуугаад коммунистнууд бэеэ даагаад партиин түүхэ, экономическа һургаал шудална. Тиибэшье, бэеэ даагаад һурагшадта зорюулагдажа Яруунын, Сэлэнгын, мүн Хэжэнгын. Зэдын аймагуудта лекцинүүд тон үсөөн уншагдана. Городской районд 700 шахуу коммунист бэеэ даагаад һурана. Хэдэн институдай, техникумүүдэй, областной партийна һургуулиин багшанарай хүдэлжэ байһан энэ районд бэеэ даагаад һурагшадта эгээл һайн туһаламжа үзүүлэгдэхэ арга бии байгаа. Тиибэшье, үнгэрһэн таба һара соо өөдтэй туһаламжа үзүүлэгдээгүй.

Мүн бэеэ даагаад һурагшын нэрэ зүүгээд, политическэ ном судар шудалангүй ябадаг, партийна эхин организацинуудай хиналта хэдэггүй ушарые һамбаашалаад, политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ гэжэ үнэхөөрөө оролдодоггүй коммунистнууд ганса нэгэн бэшэ ушардаг гээшэ.

Марксизм-ленинизмые бэеэ даагаад шудалагшадта анхарал табидаггүй, тэдэндэ саг соонь туһалдаггүй, тэдэнэй һуралсалые хинадаггүй, зүн дэгээн орхидог ябадалые дары болюулжа, тэдэндэ зорюулжа теориин шухалын шухала асуудалнуудаар лекци уншажа, консультаци үгэжэ байха шухала.

Бэеэ даагаад һуралсагшад мүнөө үедэ партиин Центральна Комитедэй февральска Пленумэй болон СССР-эй Верховно Соведэй VI сессиин шиидхэбэринүүдые һайнаар шудалжа, ойлгожо абаха уялгатай. КПСС-эй ЦК-гэй шиидхэбэреэр «Политическэ һуралсалда туһаламжа» гэжэ тусгаар журнал шэнэ жэлһээ гаража эхилээ. Бэеэ даагаад политическэ эрдэмээ дээшэлүүлэгшэ бүхэн энэ журналые захижа уншадаг болобол, теоретическэ, мүн методическашье талаар энэ журналһаа һайн туһаламжа абахань дамжаггүй.

Марксизм-ленинизмын сэсэн мэргэн һургаалые гүнзэгыгөөр шудалжа, коммунизм байгуулгын агууехэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ, ажахыгаа, соёл культураяа хүгжөөлгэдэ амжалтатайгаар хэрэглэжэ һурая.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Мал ажалһаа ашаг шэмэ бүри элбэг ехээр абадаг болохын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ илаһан хизаар, область, автономно республика, район, машинно-тракторна станци болон совхозуудта барюулхын тулада РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан Туг бии болгохо тухай

РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет хадаа мал ажалһаа ашаг шэмэ бүри элбэгээр абадаг болохын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ илагшадые урмашуулха зорилгоор РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан Тугуудые бии болгоо. Хизаар, область болон автономно республикануудта барюулхын тулада 5 дамжуулгын Улаан Туг, районуудта барюулхын тулада 5 дамжуулгын Улаан Туг, машинно-тракторна станцинуудта барюулхын тулада 5 дамжуулгын Улаан Туг, совхозуудта барюулхын тулада 5 дамжуулгын Улаан Туг бии болгогдобо.

Социалистическэ мүрысөөндэ илагшадта дамжуулгын Улаан Тугууд ажахын жэлэй нэгэдэхи кварталай дүнгөөр—январиин 25-да, хоёрдохи кварталай дүнгөөр—апрелиин 25-да, гурбадахи кварталай дүнгөөр—июлиин 25-да, ажахын жэлэй дүнгөөр — октябриин 30-да олгогдохо.

1957 ондо дамжуулгын Улаан Тугууд 1956—1957 онуудай ажахын жэлэй нэгэдэхи хахадай дүнгүүдээр түрүүшынхеэ олгогдохо байна.

Эгээн ехээр һү һаажа, мяха, нооһо болон үндэгэ абажа, мал ажалай продукт гүрэндэ тушааха, МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натур түлбэри оруулха, гүрэндэ худалдаха түсэбүдөө дүүргэһэн хизаар, область, автономно республика, район, машинно-тракторна станци болон совхозууд социалистическэ мүрысөөндэ илаа гэжэ тоологдохо.

Социалистическэ мүрысөөндэ илагшадта дамжуулгын Улаан Туг барюулагдахаһаа гадна, нэгэ доро мүнгэн шан үгтэхэ гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет тогтоогоо. Гэбэл, мал ажалһаа ашаг шэмэ бүри элбэгээр абаһанайнь түлөө мүрысөөндэ илаһан хизаар, область болон автономно республикануудта кварталай дүнгөөр—100 мянган түхэриг, жэлэй дүнгөөр—250 мянган түхэриг, районуудта — кварталай дүнгөөр 35 мянган түхэриг, жэлэй дүнгөөр—75 мянган түхэриг, машинно-тракторна станци болон совхозуудта кварталай дүнгөөр—25 мянган түхэриг, жэлэй дүнгөөр—50 мянган түхэриг үгтэхэ байна.

Оронойнмай тала дайдада

ТАМДЫ-БУЛАК, (Бухарска область) февралиин 25. (ТАСС). Урда Кзыл-Кумда хонгор дулаан үдэрнүүд болоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ губи газар ашагладаг боложо байһан колхознигууд тарилга эхилээ. Сүл губи газар элдүүрилэн ашагладаг ажахынууд мүнөө хабар орооһото, тэжээлэй, овоще-бахчевой культурануудые хоёр дахин ехээр тариха байна.

Хүдөө ажахын залуу мэргэжэлтэд

Хүдөө ажахын олон залуу мэргэжэлтэд мүнөө хабар Российска Федерациин колхозуудта хүдэлхэеэ ерэхэнь. Дүрбэ мянга гаран залуу агроном, зоотехник, ветеринарна фельдшер, газар эсхэмжэлэгшэд, ой модоной хүдэлмэрилэгшэд, колхозой бухгалтер болон барилгын технигүүд февралиин һүүл багаар хүдөө ажахын техникумүүдые дүүргэхэеэ байна. Тэдэнэр бүгэдэ арбадахи класс дүүргэмсээрээ, техникумдэ ороһон байгаа. Тиимэһээ дүрбэн жэл һурахынгаа орондо, тэдэнэр оройдоол хоёр хахад жэл һураха байна.

Российска Федерациин хүдөө ажахын техникумүүд мүнөө жэлдэ 27.500 залуу мэргэжэлтэдые һургажа гаргахань. Энэнь нёдондонойхидо орходоо 5 мянган хүнөөр олон. Мүн хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудые дүүргэжэ, 9 мянган агроном болон зоотехнигүүд колхоз, МТС-үүдтэ хүдэлхэеэ ошохо. Тэдэнэй түрүүшынь бүлэг март һарада хүдэлхэ газартаа мордохонь.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Костромской областиин „Северная правда" газетые шагнаха тухай

Костромской областиин «Северная правда» газетын түрүүшын номерой гараһан үдэрһөө хойшо табин жэл гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, тэрэнэй революционно габьяатай байһыень, тэрэшэлэн коммунистическэ байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ ажалшадые элсүүлхэ талаар үрэ ехэтэй ажал хэһыень тэмдэглэжэ, «Северная правда» газетые Ажалай Улаан тугай орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1957 оной февралиин 26.

Арад түмэнэй дэбжүүлһэн алдарта манай кандидадууд

Һаалишан Анна Кожевина

Зохидхон рама соо хээтэй плакат дээрэ гушаад наһанай эхэнэрэй портрет харагдана.

— Энэ манай түрүү һаалишан Анна Кожевина, — гэжэ колхознигууд омогорхолтойгоор хэлсэдэг.

Үглөөнһөө абаад үдэшын харанхы болотор Анна Ивановна фермэ дээрээ ажаллана. Даажа абаһан үнеэдэйнгээ хойноһоо тэрэ ехэ оролдосотойгоор харууһалдаг, хаһа саг соонь эдеэллэдэг, байрыень хододоо сэбэр байлгадаг. Эдэбхитэй һаалишын үнэн сэхэ ажал миин хосороогүй. Мүнөө нүхэр Кожевина һү һаалгаар Баргажанай аймаг соо түрүү һууринуудай нэгые эзэлнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 887 литр һүн һаагдаһан байгаа һаань, Анна Ивановна үнеэн бүриһөө 1183 литр һү һааһан байха юм. Теэд ажахын шэнэ жэлэй үнгэрһэн 4 һарын туршада тэрэ үнеэн бүриһөө 288 литр һү һаагаад байна.

— Мүнөө манда—һаалишадта туһаламжа болгогдон шэнэ техникэ үгтэнэ. Һаяар манай тосхон, мүн фермэмнай электрификацилагдаха, ажал ехэтэй хүдэлмэри механизацилагдаха байна. Бидэ түрүү техникые зүбөөр хэрэглэн һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлхэбди, — гэжэ Анна Ивановна хөөрэнэ. Һунгалтын урда тээхи үдэрнүүдтэ аймагай Соведэй депутадта кандидат Анна Ивановна Кожевина һунгагшадтайгаа уулзажа байна.

Б. Дымбренов.

Бригадир Базар Дамшаев

1930 онһоо хойшо хамтын ажалда эсэшэ сусаршагүйгөөр ажаллаһан, мүнөө «Путь Ленина» колхозой комплексно бригадын бригадир Базар Сыдыпович Дамшаев һунгуулиин 22-дохи округһоо Түнхэнэй аймагай Соведэй ажалшадай депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдээ.

Базар Сыдыпович Дамшаев Түнхэнэй аймагай Жэмһэг нютагай үгытэй таряашанай бүлэдэ, 1906 ондо түрэһэн байна. Тэрэнэй эсэгэ таряашан хүн хадаа ехэ хүбүүн Базараа дахуулан ябажа, хүдэлмэридэ хүдэршөөһэн, ажалда атаршааһан байха юм. Базар хүбүүн эдир залууһаа ажалай амта танижа, юумэндэ шадаалиг, оншыень олоод лэ уран һайнаар бүтээдэг дүршэлтэй болоһон байна.

Таряашан хүбүүнэй оншо дүршэлынь имагтал хамтын ажал дээрэ элирэн гараа. 1930 ондо Базар Сыдыпович колхозой гэшүүн боложо ороод, артелиин ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ бүхы шадалаа элсүүлэн хүдэлмэрилөө.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үедэ Базар Дамшаев сэрэгэй албанда мордоод, түрүүшын үдэрһөө эхилэн, Илалтын үдэр болотор фронтдо ябажа, дайсанаа даралсаһан юм. Эсэгэ ороноо хамгаалалсажа, энгэрээрээ дүүрэн ордентой болоһон Базар Дамшаев бууса нютагтаа бусажа ерээд, бүхы хүсөөрөө ажаллажа ороо. 1949 ондо Жэмһэг нютагай хоёр колхоз хамтаржа, «Путь Ленина» гэжэ томо хамтарал болоо һэн. Энэ хамтаралгаһаа хойшо нүхэр Дамшаев комплексно бригадые хүтэлбэрилнэ. Олон жэлдэ бригадираар хүдэлмэрилхэ зуураа нүхэр Дамшаев баян дүй дүршэлтэй, колхозой ажахые һайнаар мэдэдэг болоо. Хамтын ажалай шухала асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ зоримгой зүрхэтэйгөөр хандадаг туладаа бригадир Дамшаев колхознигуудай дунда нэрэтэй хүндэтэй хүнүүдэй нэгэниинь болонхой.

Үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Дамшаевай хүтэлбэрилдэг бригада 807 гектар таряалангай гектар бүриһөө 14,5 центнер таряа хуряажа абаа, харин түсэбынь 11 центнер байһан юм. Энэ бригада малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар горьтой амжалта туйлана.

Бригадын фермэдэхи мал тобир тарган үбэлжэжэ байна. Фермын малшад 3 жэлэй зоотехническэ һуралсалда һуралсана.

1955 онойхидо орходоо, энэ жэлдэ һү һаалга ехээр дээшэлээ. Үбэлэй дүрбэ һара соо нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө хоёр зуугаад литр һүн һаагдаа. Мүнөө жэлдэ нүхэр Дамшаевай хүтэлбэрилдэг бригада Бүхэсоюзна хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадалсахань.

Нүхэр Дамшаев колхозойнгоо гэшүүдэй иимэ ехэ этигэл найдабариие харюулжа шадахань лабтай.

Д. Замбалов, һунгагша.

Һунгагшад кандидадуудтаяа уулзаба

Улан-Удын городской Соведэй депутадуудта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэд И. С. Зеленовский, Л. А. Попова, Т. К. Дзюбенко болон райсоведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн И. Н. Власов, В. П. Византийская, А. Г. Вашевская гэгшэдтэй һунгуулиин №47-дохи участогта уулзалга болобо.

Суглаан дээрэ һунгагшад үгэ хэлээ. Тэдэнэй олонхинь нютагай Соведүүдэй депутадуудта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэдэйнгөө түлөө нэгэн дуугаар голосуудаа үгэхые уряалба. Зарим һунгагшад кандидадуудтайгаа уулзахадаа ажалшадай ажаһуудалда байһан дутагдалнууд тухай хэлэжэ, тэдэниие усадхахын түлөө оролдохые захиһан байна. Жэшээнь, ПВЗ-гэй коммунальна ажахын таһаг хүдэлмэришэдэй гэр байрые түргөөр заһабарилнагүй. Мүн ажалшад һайн шанартай түлишөөр хүсэд хангагданагүй гэбэ.

—Эдэ дутагдалнуудые усадхахын түлөө манай депутадууд тэмсэхэ, һунгагшадайнгаа этигэл найдабариие һайнаар дүүргэхэ зэргэтэй,—гэжэ үгэ хэлэһэн нүхэр Иванова болон бусад тэмдэглээ.

Уулзалгын һүүлээр һунгагшадта уласхоорондын байдалаар лекци уншагдаба.

С. Черненко.

Үнэн сэхэ нүхэр

Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой хонишон Ринчин Цыренов хонин ажал дээрэ хүдэлмэрилһөөр тиимэшье үнинэй бэшэ юм. 1954 ондо колхозой һүрэг хонидой тоо толгойе олошоруулха, нооһонойнь шанарые эрид һайжаруулха гэһэн тэмсэлэй эхилхэдэ Ринчин Цыренов хурьгалха хонидой отарые даажа абаа һэн. Хаанашье, ямаршье хүдэлмэридэ үнэн сэхээр, бүхы хүсэ шадалаараа ажалладаг Ринчин шэнэ ажалда бүришье ханалгатайгаар оролсоо бэлэй.

Ажахын үнгэрһэн жэлдэ Ринчин Цыреновэй отарынхид 100 эхэ хонин бүриһөө олон хурьга абаһан, хонидой тоо толгойе бүрин бүтэнөөр ондо оруулһан байна.

— Хони үсхэбэрилхэ түрүү арганиудые хэрэглэһэнэй, илангаяа үбэлэй хурьгадые абажа, гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлһэнэй ашаар манай отара иимэ амжалта туйлаа, — гэжэ отарые даагша Ринчин Цыренов хөөрэнэ. Энэ дуугүй, номгон абари зантай хүн хони үсхэбэрилхэдэ ехэхэн дүйтэй болоо.

Ринчин 1917 ондо үгытэй таряашанай бүлэдэ, Дээдэ Үшөөтэй нютагта түрөөд, бага балшар наһанһаа хойшо нютагай баяшуулай мал харууһалжа, ами хоолойгоо тэжээжэ ябадаг байгаа.

Нүхэр Цыреновэй бага ябахадаа хадуужа абаһан дүй дүршэлынь мүнөөшье ехэхэн туһа хүргэнэ. Ажахын энэ жэлдэ Ринчин Цыреновтэ 537 хонин даалгагданхай.

Үбэлдөө хурьгадые абахада үлэмжэ һайн байһые мэдэжэ, түрүү хонишон энэ жэлдэ хонидһоо январь, февраль һаранаудта хурьгадые олоор абажа байна. Мүнөө энэ отарада 240 гаран үбэлэй хурьгад абтаад, нэгэшье толгой гээлтэгүйгөөр, түрүү кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэжэ байнхай.

Үбэл гараһан хурьгадые зүбөөр абахын тула отара дээрэ бүхы хэрэгтэй юумэн бии. Хони, хурьгадайнь байра дулаан, һаруул, сэбэр.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүд түрүү хонишон Ринчин Цыреновые Үшөөтэйн 11-дэхи һунгуулиин округһоо сомоной Соведэй депутадта кандидадаар нэгэн дуугаар дэбжүүлээ. Нүхэр Ринчин Цыреновэй тэдэнэй найдабариие дүүргэхэнь дамжаггүй.

Т. Бадмаев.

Уулзалга болобо

Һунгуулиин зургаадахи участогай агитпунктда Улан-Удын горсоведэй, Городской районой Соведэй депутадуудта дэбжүүлэгдэһэн кандидадууд һунгагшадтаяа уулзажа, ажал хэрэг, амжалта дутагдалнууд тухайгаа хэлсээ.

Городской районой Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэр М. Я. Мясников СССР-эй Верховно Соведэй зургаадахи сессиин хүдэлмэриин дүнгүүд тушаа тобшо элидхэл хээ.

Удаань үгэ хэлэһэн һунгагшад горсоведэй, райсоведэй хүдэлмэридэ бии байһан дутагдалнууд тушаа тогтон хэлэхэ зуураа, городой ажалшадай культурно-ажаһуудалай эрилтые һайнаар хангахын түлөө оролдолго гаргагты гэжэ кандидадуудтаа захиба.

Н. Хуташкеев.

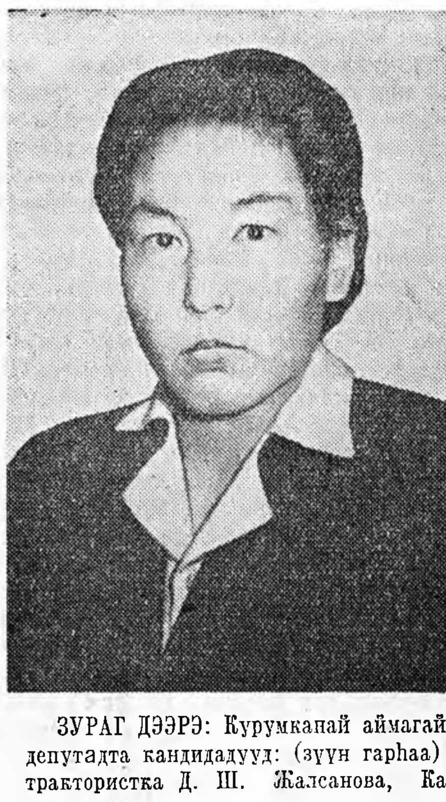

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Курумканай аймагай ажалшадай Соведэй депутадта кандидадууд: (зүүн гарһаа) Баргажанай МТС-эй трактористка Д. Ш. Жалсанова, Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд; — һаалишан Б. Я. Доржиева, хонишон С. Э. Очирова.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Жэлэй дүнгүүдһээ тобшолол хэхэ

Үнгэрһэн жэлэй туршада манай колхознигууд артелиингээ ажахые хүгжөөхэ талаар зарим тэды амжалта туйлаа. Мал ажалһаа абтадаг олзо нилээд дээшэлээ. Тиихэдэ хонин ажахыһаа нёдондо, урзандайхиһаа 2 дахин ехэ олзо оробо.

Үйлэдбэриин, малай байранууд колхоздо олоор баригдана. Үнгэрһэн жэлдэ 95 тугалай байра, гахайн байра, автомашинын гараж, хушалтатай ток баригдажа дүүргэгдээһэн.

Колхозой правлени, партийна эхин организаци хүдөө ажахын продуктнуудые абалгада гаргадаг гаргашые бага болгохо зорилгоор хэдэн хэмжээнүүдые бэелүүлжэ, муу бэшэ үрэ дүн туйлаа. Жэшээлхэдэ, 1 центнер мяха абалгада 1955 ондо — 37 ажалта үдэр гаргашалагдаһан байбал, харин 1956 ондо—14 ажалта үдэр гаргашалагдаа. Центнер ноохо абалгада урда жэлэйхиһээ 48 ажалта үдэр, 1 центнер һү абалгада 1,6 ажалта үдэр багаар гаргашалагдаа.

Гэбэшье, үнгэрһэн жэлэй дүнгүүд манай һанаһанда хүрэбэгүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Эбэртэ бодо мал, хони үсхэбэрилхэ түсэб дүүргэгдээгүй. Үнеэн бүриһөө һү һаалга 1955 онойхиһоо 101 литрээр бага болоо. Мяха абаха түсэб баһал дүүргэгдээгүй, тиихэдэ 100 га таряалангай газарта абахада арайхан гэжэ 1,03 центнер гахайн мяхан абтаба.

Ажахын үнгэрһэн жэлдэ ороохото, тэжээлэй культурануудай, овощь, хартаабхын бирагүй ургаса хуряагдаа. Энээн дээрэһээ боложо, колхозой олзо бага байгаа.

Тоосоото суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн колхознигууд колхозой правлениин хүдэлмэрииe хурсаар, зүбөөр шүүмжэлжэ, ажахыда бии байһан ехэхэн дутуу дунданаудые элирүүлээ.

Колхознигуудай шүүмжэлэл колхозой партийна эхин организацида сэхэ хабаадана. КПСС-эй Уставай ёһоор колхозой партийна организаци артелиин правлениин хүдэлмэри шалгажа, хинажа байха эрхэтэй гээшэ. Теэд манай парторганизаци энэ эрхээ һайнаар хэрэглээгүй байһаар. Хэрбээ партийна организаци энэ эрхээ зүбөөр хэрэглэн, өөрынгөө хүдэлмэри һайнаар эмхидхэжэ шадабалынь колхознай эмхидхэлэй-ажахын талаар бэхижэжэ, ашаг олзонь ханигүй ехэ байха һэн.

Манай партийна организаци колхозой ажахын эгээн шухала асуудалнуудые хүсэд һайнаар шиидхэнэгүй. Партийна суглаанууд дээрэ хабарай тарилгын ябаса тухай, тэжээл бэлэдхэлгэ тухай, мүн бусадшье асуудалнууд хэлсэгдэдэг. Теэд эдэ асуудалнууд ажахын гол шухала асуудалнууд бэшэ, харин ээлжээтэ кампаниин асуудалнууд болоно бшуу. Тиихэдэ колхозой ажахые хүгжөөхэ талаар холын хараата үндэһэн асуудалнуудые—таряан ажал тухай, һү ехээр абадаг болохо, овощь, хартаабха элбэгээр ургуулжа абаха гэхэ мэтэ асуудалнуудые жэлэй турша соо гүнзэгыгөөр шудалжа, хаража үзөөгүй, эдэ һалбаринуудта бии байһан дутагдалнуудые усадхаха тушаа зохихо хэмжээ абтаагүй байшоо.

Эгээл тиимэһээ манай колхозой ажахын олон һалбари гээгдэжэ ябана.

Тэрээнһээ гадна, партийна организациин хүдэлмэридэхи үшөө нэгэ ехэ дутагдал юуб гэхэдэ, абаһан шиидхэбэриингээ дүүргэлтые һайнаар хинан шалганагүйбди. Энээн дээрэһээ боложо, баталһан зарим шиидхэбэринүүднай миил саарһан дээрэ үлэшэдэг байгаа.

«1956 ондо хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудай дүүргэлтэ тухай» асуудал 1956 оной майн 18-да партийна суглаан дээрэ хэлсэгдэһэн байгаа. Энэ асуудал зүбшэн хэлсэхэдээ коммунистнууд ехэхэн дутуу дунданауудые элирүүлһэн, һайшаалтай дурадхалнуудые оруулһан байха юм.

Теэд, эмхидхэлэй хүдэлмэриин һулаар табигдаһан, мүн абаһан тогтоолойнгоо дүүргэлтые хинан шалгаагүй дээрэһээ партийна суглаанай шиидхэбэринүүд дүүргэгдэнгүй үлэшоо.

Иимэ жэшээнүүдые олоор харуулжа болоно. Декабрь һарада болоһон тоосоото-һунгуулиин партийна суглаан дээрэ партбюрогой хүдэлмэри хангалтагүйгөөр сэгнэгдээ. Энэнь гайхалтай бэшэ.

Шэнэ жэлэй эхилһэнһээ хойшо партийна организаци колхозой правленитэй хамта фермэ, бригадануудай хүдэлмэридэхи дутуу дунданауудые усадхаха тушаа хэмжээнүүдые абажа байна. Ажахын жэлэй дүнгүүд партбюрогой заседани дээрэ табигдажа, зүбшэн хэлсэгдэбэ. Үбэлэй үедэ хонишодто нэмэлтэ түлбэри түлэхэ шэнэ гурим тогтоохо тушаа колхознигуудай хамтын суглаанда дурадхал оруулагдаа.

Мал ажал саашадань хүгжөөхын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын зорилгоор тэжээлэй бата бэхи база байгуулха шухала байһые хараадаа абажа, сабшалан һайжаруулха тусхай бригада эмхидхэжэ, коммунист А. Найдановые бригадираар табибабди.

Эдэ бүгэдэмнай түрүүшын алхам гээшэ. КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгада харюу болгон абаһан уялгануудаа дүүргэхын тула колхознигуудай дунда мүнөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэбди. Энэ мүрысөөе зүбөөр хүтэлбэрилжэ, колхозой ажахые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ колхознигуудай хүсэ шадалые элсүүлхэ гээшэ манай партийна организациин нангин уялга болоно.

Б. Цыбденов, Иволгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь.

50 жэлэй туршада

Надежда Ивановна Колоковская Иркутска областиин, мүн Бурят-Монголой республикын худалдаа наймаанай организацинуудта 50 жэлдэ кассираар ажаллаһан байха юм. Олон жэлэй туршада ашагтай һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнгөө түлөө Надежда Ивановна «СССР-эй худалдаа наймаанай министерствын социалистическэ мүрысөөнэй отличник», «1941—45 онуудта болоһон Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ шэн габьяата ажалай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаһан байна. Мүн тэрэшэлэн Бурмонторгын Хүндэлэлэй доскада, Хүндэлэлэй дэбтэртэ хэдэн удаа бэшэгдээһэн.

Һаяхан Улан-Удын 3-дахи магазинай коллектив Надежда Ивановнагай ажалайнь 51 жэлэй ойе тэмдэглэһэн баярай вечер үнгэргэжэ, энэ нүхэрөө пенсидэ үдэшэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хэлхеэ-холбооной Улан-Удын Городской конторын почтальон нүхэр С. Бжицких Надежда Ивановна Колоковскаяда (баруун гарһаа), мүн Софья Семеновна Эпштейн гэгшэдтэ пенсииень гэртэнь асараад үгэжэ байна. С. С. Эпштейн Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үедэ наһа бараһан хүбүүнэйнгээ түлөө пенси абадаг юм.

М. Минеевэй фото.

Колхозуудай, совхозуудай газетэнүүд

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудта «Юрөөгэй колхозник», «Улаан Загастай» гэһэн олон тиражтай газетэнүүд хэблэгдэжэ захалһаар һара шахуу болонхой.

Энээгээр ехэ хэрэгэй эхин табигдаа. Мүнөө республикын олон колхозууд болон совхозуудта иимэ газетэнүүд хэблэгдэжэ захалба. Зэдын аймагта хоёр иимэ газетэ һаяхан гаргагдаа. «Боргойн хонишон» гэжэ газетэ эндэхи совхоздо хэблэгдэдэг болоо. Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо «Заря коммунизма» гэжэ газетэ хэблэгдэнэ. Иимэ газетэнүүд аймагай газетын хахадайнь шэнээнэр, һарадаа 2—3 дахин, 400—500 хэһэгээр гараха юм. Колхозой айл бүхэн газетые түлөөһэгүйгөөр абана.

Колхозуудай газетэнүүд аймагай типографида хэблэгдэхэ юм. Газетэ хэблэлгэдэ гарадаг гаргашые колхозууд түлэхэ байна. Тиимын тулада колхозуудай правлени культфонддо тусхай мүнгэ һомолно.

Газетэ хэблэлгын гаргаша үлүүтэ ехэ бэшэ юм. Нэгэ номерые 500 хэһэгээр гаргахада 2 килограмм болохогүй саарһан хэрэгтэй болоно. Газетые зурагуудгүйгөөр хэблэхэдэ типографида 125 түхэриг түлэгдэдэг юм.

Эдэ газетэнүүд юун тухай бэшэнэб, тематикань ямар бэ?

«Заря коммунизма» гэжэ гаршагтай Зэдын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой газетын түрүүшын номерые абаад үзэе. «Манай зорилгонууд» гэһэн түрүү бэшэг соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Хэрбээ 1955 ондо колхозой олзо доход 1,584,500 түхэриг байһан һаа, 1956 ондо олзо доходнай 2,274,0 мянган түхэриг болонхой.

Туйлаһан амжалтаяа арьбадхаха, артелиингээ ажахые саашадань хүгжөөхэ тушаа 1957 ондо манай урда бүри ехэ зорилго табигданхай. Нэн түрүүн бидэнэр 5600 хурьга, 240 тугал абаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ, мал болгохо уялгатайбди.

Гадна, жэлэй туршада 370,0 мянган литр һү һааха, 540 центнер ноохо хайшалха байнабди. Ороохото культурануудай 3100 гектарай га бүриһөө 11 центнер ургаса абаха зэргэтэйбди. Эдэ зорилгонуудаа бэелүүлжэ шадабалнай артелиин ашаг олзо 1957 ондо 2800,0 мянган түхэриг болохо байна».

Газетын түрүүшын нюурта һү һаалгын ямараар ябажа байһан тушаа мэдээсэл толилогдоно. Хоёрдохи хуудаһандань «һунгалтын урда тээ» гэһэн материалнууд толилогдоһон байна. Мүн ажалай журам эбдэгшэд тушаа шүүмжэлхы бэшэгүүд тунхаглагдаа.

Һаяар мүн лэ иимэ газетэнүүд Байкало-Кударын, Түнхэнэй, Кяхтын, Яруунын болон бусад аймагуудта хэблэгдэдэг болохонь.

А. Прохоров.

Аймагай газетэнүүдэй хуудаһануудһаа

КОМПЛЕКСНО БРИГАДАНУУДТА БАРИЛГЫН ЗВЕНОНУУД ЭМХИДХЭГДЭЭ

Энэ жэлдэ Сталинай нэрэмжэтэ колхоз үйлэдбэриин, культурно-ажаһуудалай олон барилга хэхээр харааланхай. 100 хүнэй һууритай клуб, 100 үнеэдэй байха типовой байра, эртын овощиин рассада ургуулха теплицэ, картофелехранилищи, тээрмэ, хүүргэ бариха юм. Эдэ барилгануудые саг болзор соонь дүүргэхын тула барилга бүхэли жэл соо хэхэ гэжэ тус колхозойхид шиидэбэ.

Үйлэдбэриин байра барилга колхозой дүрбэн комплексно бригаданудта даалгажа үгтэнхэй. Мүнөө бригада бүхэндэ барилгын саг үргэлжын звенонууд эмхидхэгдээ. Барилгын бүхы ажалые колхозой техник-барилгаша В. О. Меринов хүтэлбэрилхэ болоо. Барилгын звенонуудые эмхидхэлгэ юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, гол шухала хүдэлмэриие нэгэ доро ябуулха арга олгоно, мүн комплексно бригадануудай бригадирнуудай үүргэ, харюусалгыень дээшэлүүлнэ. Тиихэтэй хамта ниитынгээ ажахые улам хүгжөөхэ, үйлэдбэриин, культурна байра бариха хэрэгтэ комплексно бригадануудай соведүүд ехэ үүргэ дүүргэхэ болоно, колхознигуудай харюусалганшье дээшэлнэ.

«Знамя победы»,
Прибайкальск.

ҺААЛИШАДАЙ ҮДЭР ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Гоё һайханаар шэмэгдэһэн Маленковой нэрэмжэтэ колхозой клубта һаалишадай үдэр үнгэргэгдэбэ. Эндэ колхозой һаалишад, мал адуулагшад сугларжа, һү һаалгаар ажахын жэлэй үнгэрэгшэ 4 һарын дүнгүүд, һү һаалгые дээшэлүүлхэ зорилгонууд тухай зүбшэн хэлсэһэн байна. Колхозой зоотехник нүхэр Гармаев энэ асуудалаар элидхэл хэбэ. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цыдыпов һаалишадай зорилго тухай хөөрэжэ үгөө. Олон һаалишад үгэ хэлэһэн, өөрынгөө дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгэһэн байна.

Үнгэрһэн 4 һарын туршада тус колхоз 189812 литр һү һааһан юм. Нёдондо жэлэй энэ үеын дүнгүүдтэй сасуулхада, һү һаалга 2,1 дахин дээшэлээ. Колхозой һаалишад нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтын хүндэлэлдэ бэлэг болгон февраль соо нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо һү һаалгые 2,5 дахин дээшэлүүлхэ уялга абаба.

Эрхим малшадта шангууд барюулагдаа.

«Красная Селенга».

ПИОНЕРЭЙ ҮНЭН СЭХ[Э] ЯБАДАЛ

Нижне-Ангарска долоон жэлэй һургуулиин 2-дохи классай һурагша пионер Саша Корытников һургуулиһаа гэртээ харижа ябахадаа, эхэнэр хүнэй сарбуугай часы олоһон байна. Саша хүбүүн тэрэ дарыдаа һургуулидаа бусажа, олоһон часыгаа багшадаа үгэһэн юм. Часын эзэн һургуулиярнь дамжуулан Сашада бэлэг барюулһан байгаа. Һургуулиин дирекци пионерэй энэ үнэн сэхэ ябадалыень һайшаан тэмдэглээ.

«Красный байкалец»,
Хойто-Байгал.

ҮНЕЭДЭЭ ЭЛЕКТРЫН ХҮСӨӨР ҺААНА

Нёдондо жэлэй декабрьда Боргойн хониной совхоз үнеэдые электрын хүсөөр һааха агрегат абаһан юм. Моторист Геннадий Васильевич Житников, ахалагша малшан Василий Михайлович Селифонтов энэ агрегадые богони болзорто совхозой 3-дахи фермэдэ тодхоһон байна. Ингэжэ совхозой һаалишад үнеэдээ электрын хүсөөр һаадаг болобо. Хэрбээ урдань үнеэдые 6 һаалишад һаадаг байгаа һаа, мүнөө энэ агрегадта хоёр һаалишад ажаллана. Малшан Селифонтов, совхозой һаалишад үнеэ һаадаг агрегадые һайнаар шудалжа, үдэр ерэхэ бүри һү ехээр һаадаг боложо байна.

«Зэдын колхозник».

ӨӨҺЭДТӨӨ ГЭР БАРИБА

Кяхтын аймагай газетэдэ нүхэр В. Зубакинай бэшэг толилогдоһон байна. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: Городой коммунальна ажахыда модошо дарханаар хүдэлмэрилжэ эхилхэдээ, өөрөө байрын гэргүй, хүнэй гэртэ ажаһуудаг байгааб. Байра тухай асуудалаар коммунальна ажахын начальник нүхэр Краснояровта хандахадамни, иигэжэ хэлээ һэн: «Барилгын материал манда бии, харин барилгашад хүртэнэгүй». Тиихэдэнь, өөртөө гэр барихаар шиидээ һэм. Модошо дархан Дондоповтой хамтаржа, 1956 оной июльдэ хоёр байратай гэрэй һуури табиһан байгаабди. Бригадымнай гэшүүд мандa туһалха гэжэ шиидээд, ажалайнгаа һүүлээр гэр барисадаг болоһон юм. Ингэжэ бидэнэр түргэн болзорто гэр барижа дүүргээбди. Һайнаар баригдаһан 3 таһагтай гэртэ мүнөө оронхойбди.

Манай бригадын олон хүдэлмэришэд өөһэдынгөө хүсөөр гэр барижа орохо гэжэ шиидэнхэй. Тэдэндэ бидэнэр бултадаа туһаламжа үзүүлхэ байнабди.

«Знамя Ленина», Кяхта.

Агитатор Базарова

Нёдондо энэ племенной фермэ дээрэ улаан булангай байгуулагдахада эндэхи малшад ехэ баярлаа һэн.

—Одоошье эндэмнай орохо газар бии болоо даа, — гэжэ һаалишад хоорондоо хэлсээ бэлэй. Теэд иимэ «баяртайгаар» угтагдажа нээгдэһэн улаан булан ойро зуура ажаллаа болоод, абяа шэмээгүй болошоо һэн. Хаа яа нээгдэхэдээ тэндэ «шоныи хүлдэмэ» гэхээр хүйтэн байдаг байба.

— Энээн соотнай шэхээ хүлдөөжэрхин алдабаб,—гэжэ нэгэ һаалишан нүхэдтөө шоглон татажа хэлээ һэн гэлсэдэг.

Иимэ дээрэһээ уданшьегүй энэ улаан булан соо хэншье орохоёо болишоо һэн...

Һунгалтада бэлэдхэлэй эхилэмсээр Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой коммунистнууд энэ фермэдэ хэниие агитатораар эльгээхэб гэжэ бодолгото болоһон байгаа.

— Очирма Базаровае эльгээе, — гэжэ нэгэ коммунистын дурадхахада бултадаа һайшаагаа һэн.

— Шадаха гээшэ гүб? — гэжэ Очирмагай хэлэхэдэ, «шадахаш, шадахаш, хамһалсахабди» — гээд, коммунистнууд тэрэниие фермэ дээрэ эльгээһэн байгаа.

Фермэ дээрэ ерэмсээрээ Очирма Базарова һаалишадтай хөөрэлдэжэ, тэдэнэй культурна эрилтые мэдэжэ абаад, комплексно бригадын бригадир Очировта иигэжэ хэлэбэ:

— Фермэ дээрэмнай ойлгуулламжын ямаршье хүдэлмэри ябуулагдаагүй байна. Саашадань иигэжэ болохогүй. Улаан булангаа заһаха хэрэгтэй...

Тиигээд бригадир агитатор хоёр партийна организацида, правленидэ хандаба. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд агитаторай оролдожо байхые харахадаа али болохоор туһалха байһанаа мэдүүлээд, улаан булан шэмэглэхэдэ хэрэгтэй болохо юумэ абахыень мүнгэ үгөө.

Агитаторай оролдолгын хүсөөр уданшьегүй племенной фермын улаан булан дулаалагдаад, досоогоо һайнаар шэмэглэгдэбэ. Мүнөө фермын һаалишад сүлөөтэй сагаа һайнаар үнгэргэхэ аргатай болоһондоо агитатор Очирмадаа баясхалан хүргэнэ.

Оролдосотой агитатор недели бүхэндэ хоёр дахин һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэхэдөө ехэнхидээ түрүү арга дүршэл тухай хэлэдэг заншалтай.

Нэгэтэ агитаторай ээлжээтэ хөөрэлдөө хэжэ байхадань һаалишад иигэжэ хандаба.

— Бидэнэр племенной фермэ дээрэ ажаллана гээшэбди. Өөһэдынгөө нүхэдэй дүршэлые яһала мэдэнэбди. Харин бидэндэ ондоо, түрүү колхозой племенной фермын һаалишадай дүршэл тухай хэлэжэ үгэбэл һайн бэлэйш.

Очирма Цыденовна һаалишадай хүсэлэнгые хараадаа абаһан байгаа.

— Ээлжээтэ хөөрэлдөөгөө энэ темэдэ зорюулха байна,—гэжэ шиидээд, тэрээндээ һайнаар бэлэдхэжэ ороо. Аймагай колхоз бүхэндэ эльгээгдэдэг плакат-газетэ оложо уншаба. Тэрэ плакат соо Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой племенной фермын һаалишан Долгоржап Цырендоржиевагай ажалай дүршэл тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэһэн байба. Энэ һаалишан амаралтада гарахаһаа урид жэл соо үнеэн бүриһөө 5 мянган литр һү һаадаг байгаа. Амаралтаһаа ерээд, мүнөө улам һайнаар ажаллажа ороһон байна. Тэрэнэй ажал, дүршэл тухай Очирма яһалхан мэдэжэ абаба.

Тиигээд фермэ дээрээ ошохын урда тээ агитатор хөөрэлдөөнэйнгөө түсэб табиба. Тэрэ түсэбынь иимэ байба:

1. Һү ехээр һаахын тулада юун хэгдэхэ ёһотойб? Үнеэдые һайнаар эдеэлүүлхэ, уһалха, харууһалха, зүбөөр һааха.

Агитатор хөөрэлдөө хэхэ үедөө түсэбэйнгөө бүлэг бүхэндэ тодорхой харюу үгэжэ, һаалишадта ойлгосотойгоор хэлэбэ. Үнеэдые һайнаар эдеэлүүлхэ гэһэн бүлэгые илангаяа тодоор, үргэнөөр харуулхые оролдоо. Юрөөгэй эрхим һаалишан Долгоржап Цырендоржиева үнеэдээ эдеэлүүлхэдээ, тэдэнэй шэгнүүрые, хэды литр һү үгэдэгыень хараадаа абалсадаг гэжэ һаалишадтаа хэлэжэ үгэбэ. Тэжээлэй рацион тухай хэлэхэ зуураа, һаалишан Цырендоржиева үнеэдтээ бүдүүн тэжээл һайса буйлуулаад үгэдэг юм гэбэ. Хэршэгдэһэн солоомые дабһатай уһаар дэбтээгээд үгэдэг, уһанда зуураһан гурил уулгадаг байна.

Фермын һаалишад үнеэдээ эдеэлүүлжэ шададагшье һаа, түрүү колхозой эрхим һаалишанай ажалай дүршэлые һонирхон шагнаба. Тиигээд һаалишан Цырендоржиевагай дүршэлые һайса шудалха гэжэ фермынхид шиидэбэ.

Агитаторай хэһэн хөөрөөе һаалишад үнихэн саг соо зүбшэн хэлсэбэд. Тэдэнэр ажалаа яажа һайжаруулхаб, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой племенной фермые ямар аргаар ахижа, урдань гарахаб гэжэ хэлсээд, правлениин, партийна организациин дамжуулгын Улаан туг барижа ябаһан колхозойнгоо нүгөөдэ фермын хүдэлмэрилэгшэдые социалистическэ мүрысөөндэ урихаар шиидээ һэн.

Хүршэнэрынь тэдэнэй уряае халуунаар дэмжээ. Мүнөө энэ хоёр фермэ хоорондоо мүрысэжэ, түрүү зэргэ эзэлхын түлөө бүхы хүсэеэ гарган ажаллана. Үнгэрһэн табан һара соо һү һаалга нёдондо энэ үеынхиһөө холо ехэ болоһон байба.

Агитатор Очирма Базарова орон доторхи, мүн аймаг, республика доторхи һонинуудые һаалишадтаа хөөрэжэ үгэдэг, газетэ уншадаг байна. Һаалишадай олонхинь политическэ темээр һонирходог болонхой. Тиимэһээ агитатор Очирма һаалишадай хүсэлэнгые хараадаа абалсадаг.

Мүнөө эндэхи һаалишад угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр ажаллажа байна. Тэдэнэр нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтын үдэрые ажалай амжалтаар угтаха гэжэ шиидэһэн байна бшуу..

Эдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэхэл байха.

Сэлэнгын аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо Очирма Базарова шэнги эдэбхитэй, үүсхэлтэй агитаторнууд олон юм. Тэдэнэй дунда зоотехник нүхэр Барадиев-Михайлов, коммунист Цыренжапов болон бусад оролсоно. Эдэнэр зон нүхэдтөө парти, правительствын политикые тайлбарилан ойлгуулнабди гэжэ һайн мэдэдэг туладаа, даалгагдаһан хүндэтэ уялгадаа дуратайгаар, оролдосотойгоор хандадаг юм.

Хүдөөгэй эдэ агитаторнууд зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхадаа тэрэнээ түрэл колхозойнгоо урда табигдаад байһан бодото зорилгонуудтай нягтаар холбодог байна.

Энэ талаар агитатор Очирма Базарова нүхэдтөө һайн жэшээ харуулна.

Б. Ширеторов.

Һүүлэй почтоһоо

Мүрысөөе тодорхойгоор харуулна

Һү һаалгаар экономическа конференци һаяхан Кудара-Сомондо болоо. Һаалишад, малшад, фермэнүүдые даагшад, колхозуудай түрүүлэгшэнэр, мал ажалай мэргэжэлтэд энэ конференцидэ хабаадаба. Эдэнэр хэдэ хэдэн элидхэлнүүдые шагнаа. Һү ехээр һаадаг болохо тухай дурадхалнуудые конференци баталан абаа. «Кударинский колхозник» гэжэ аймагай газетэ энэ конференцидэ зорюулжа нэгэ хуудаһа толилһон байна. Энээн соогоо газетэ конференцидэ хабаадагшадай хэлэһэн үгэ толилоо. Һү ехээр һаахын түлөө юрэнхыгөөр тэмсэхэ бэшэ, харин тодо һонор зорилго урдаа табяад, хүдэлхэ шухала гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Эдэнэр сүүдхэ бүри, һарадаа хэды шэнээн һү һааха байһанаа тодорхойлбо. Энэ экономическа конференци иимэ дурадхалнуудые баталаа:

«Үнеэдые байрадань байлгажа һааха үе соо үнеэн бүриһөө 900 литр һү һааха, тэрэ тоодо үнеэн бүриһөө февральда—120 литр, мартда—140 литр, апрельдэ, — 165, майда—180 литр һү һааха.

Һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэйнь түлөө һаалишадые һара бүри урмашуулдаг болохо.

Түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зорилгоор эрхим һаалишадай, фермэнүүдэй шадабари, арга онһые үзэхэ, шудалха, тэрэниие хүдэлмэридөө хэрэглэхэ».

Энэ болоһон конференци, аймагай газетэдэ толилогдоһон конференциин материал тэндэхи колхозуудай һү ехээр һаахын түлөө тэмсэлдэнь туһатай байхань лабтай.

Экономическа конференци тухай материал толилхотоёо хамта редакци 3-дахи нюуртаа иимэ гаршагтай хуудаһа толилоо: «Сүүдхэдээ үнеэн бүриһөө 10—15 ли[тр] һү һаахын т[үлөө] мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе». Энэ хуудаһан сүүдхэ бүриин һаа[м] ехэдхэхэ тухай жэшээ баримтанууд[ые] харуулна. Энээн соогоо газе[тэ] түрүү һаалишан Игумновагай д[үй] дүршэл тухай Молотовой нэрэмж[э]тэ колхозой ветеринарна вр[ач] И. Макальскиин статья толило[о]. Түрүү һаалишан хайшан гээд е[хэ] һү һаанаб гэжэ энэ статья соо[гоо] автор харуулна. Ажахын жэл с[оо] энэ һаалишан үнеэн бүриһөө хо[ёр] мянган литр һү һааха уялга аба[н]хай. Энээнээ бодотоор бэелүүл[жэ] байна. Мүнөө һаалишан Игумнова ажахын 4 һара соо үнеэн бүриһ[өө] 500 литр һү һаагаа. Һү үшөө ех[ээр] һаахын тулада мүнөө малай т[э]жээлые эһээжэ эхилээ. Энээн[эй] ашаар үнеэдһээнь һүн ехээр гарад[аг] болоо. Нүхэр Игумнова сүүдхэд[ээ] үнеэн бүриһөө 13—15 литр һү һаа[на].

Энэ хуудаһан дээрэ толилогдоһо[н] һаалишадай бэшэг соо тон онс[о] һайн юумэниинь юуб гэхэдэ, эдэн[эр] үнеэдтээ үгэдэг тэжээлээ һайса бу[й]луулжа, амтаруулжа эдюулд[эг] байна. Жэшээнь, тэжээлээ эһээн дабһална, шанана. Иигэжэл үне[э]дээ эдеэлүүлхэдээ эдэ һаалиш[ад] сүүдхэ бүриин һаам дээшэлүүл[жэ] байна.

Аймагай хоёр түрүү һаалишад[ай] бэе бэедээ бэшэлсэһэн бэшэг со[о]шье сүүдхэ бүриин һаам дээшэлүү[л]хэ тухай хэлэгдэнэ.

Һү ехээр һаахын түлөө мүрысө[ө] тодорхойгоор эмхидхэхэ тух[ай] аймагай газетын эдэ хуудаһану[у]дые эмхидхэһэниинь ехэ һайшаа[л]тай. Иимэ хуудаһанууд малшад[ай] мүрысөөе хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ[й] колхозуудай правленинүүдтэ, па[р]тийна организацинуудта туһа[тай] байна.

Выставкэдэ хабаадахын түлөө мүрысэгты!

Үнгэрэгшэ жэлдэ манай респуб... олон колхозууд, МТС-үүд, ... ажалай фермэнүүд, научно-... шэнжэлэлгын эмхи зургаанууд, хэ... зуун түрүүшүүл Хүдөө ажахын ...союзна выставкэдэ хабаадаха ...болоо. Тэдэнэр урда жэлнүүдтэ ...лаhан амжалтануудаараа hа... амарангүй, ороо hо таряа..., үбhэ ногооной, газарай эдеэ... баян ургаса хуряахын, мал... ашаг шэмэ ехээр абахын тү... тэмсэнэ.

1957 ондо выставкэдэ хабаада... түлөө республика доторнай ...циалистическэ мүрысөөн үргэ... дэлгэрээ. 1956 онойнгоо хү...мэриин дүнгүүдээр, 1957 ондо ...ХВ-дэ хабаадаха түрүүшын кан...дадуудые hая республикын Ми...стрнүүдэй Совет баталба. Тэдэ... дунда нёдондо хүдэлмэридөө ...им амжалта туйлаhан олон кол...зууд, МТС-үүд, мал ажалай фер...нүүд, түрүүшүүл бии.

Хонидоо түргэнөөр үсхэжэ, үнгэ...шэ жэлдэ эдлүүриингээ газарай ... гектар бүхэндэ 246 килограмм ...о хайшалhан, үнеэн бүриhөө ...8 литр hү hааhан Сэлэнгын ай...гай **Карл Марксын** нэрэмжэтэ ...лхоз выставкэдэ хабаадаха кан...дат болоо. 22059 хонидой тус бү...hөө дунда зэргээр 3,1 килограмм ...hо хайшалаа. Энэ колхозой ...нишон Нордон Будацыренович ...мсараев «советскэ меринос» ...тэрэй 350 толгой түлгэ хонин ...рihөө дунда зэргээр 5,8 кило...амм, хонишон Дари-Базар Цы...жапович Доржиев 650 толгой ... хонидой тус бүриhөө 4,1 кило...амм ноohо хайшалаа. 10 үнеэ ...жа байhан hаалишан Пылжид ...ьчиновна Жалсанова үнеэн бү...hөө дунда зэргээр 3365 литр hү ...аhан байна. Бусадшье түрүүшүүл ...э олон. Артелиингээ туйлаhан ...жалтануудаар мүн колхозой тү...үлэгшэ Жамсо Бальжинимаевич ...нкеев выставкэдэ хабаадаха ...ндидат болоо.

Түнхэнэй аймагай **«Путь Ленина»** ...лхоз түрүүшынхеэ выставкэдэ ...хабаадаха кандидат болобо. Үнгэ...ршэ жэлдэ колхоз 1675 гектар ...малмайн га бүриhөө дунда зэргээр ...18 центнер ороohо тариянай, ...э тоодо 935 гектар шэниисын ...бүриhөө 16,93 центнер ургаса ху...ягаа. Колхозой түрүүлэгшэ Шоен ...оржиевич Ускеев, тариян ажалай ...ригадын бригадирнууд: га бүриhөө ...3 центнер шэниисын ургаса ху...яаhан Пурбо Санжиевич Матуев, ... бүриhөө 20,2 центнер шэниисын ...ургаса хуряаhан Балдан Намсара...ич Сыренов гэгшэд выставкэдэ ...хабаадахаар зууршалагдаа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ мүн шэниисын ...ян ургаса хуряаhан Түнхэнэй ...аймагай **Хрущевой** нэрэмжэтэ кол...з выставкэдэ хабаадахаар зууршалагдаба. Колхоз нёдондо жэлдэ 853 гектарай га бүриhөө дунда зэргээр 20,3 центнер шэниисын ургаса хуряаhан байна. Колхозой түрүүлэгшэ Семён Иосифович Шафиров, тариян ажалай бригадын бригадир Семен Лукич Байбородин выставкэдэ хабаадахаар зууршалагдаба.

Мухаршэбэрэй аймагай **«Искра»** колхоз түрүүшынхеэ выставкэдэ хабаадаха эрхэ оложо байнхай. Үнгэрэгшэ жэлдэ эндэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 104 килограмм гэхэ гү, али 5925 хонидой тус бүриhөө дунда зэргээр 3,2 килограмм нарибтар ноohон хайшалагдаа, 100 эхэ хонин бүриhөө 97 хурьган түлжүүлэгдээ. Эндэ дүй дүршэл ехэтэй, эрхимээр ажалладаг хонишод олон, колхозой түрүү хонишодой нэгэн Евдокия Васильевна Горюнова выставкэдэ хабаадахаар зууршалагдаба. Мүн колхозой түрүүлэгшэ Яков Васильевич Таюрский выставкэдэ хабаадаха кандидат болоо.

Кабанскын аймагай **«Коммунизм»** колхозой гахайшад хүдэлмэридөө hайн амжалта туйланхай. Эндэ 81 эхэ гахай бүриhөө дунда зэргээр 18 поршоонхо абтаhан байна. Эхэ гахай бүриhөө 23—22 поршоонхо абажа түлжүүлhэн гахайшад Антонина Иннокентьевна Купцова, Людмила Васильевна Шашина гэгшэд, мүн колхозой түрүүлэгшэ Константин Трофимович Дементьев выставкэдэ хабаадахаар зууршалагдаа.

Выставкэдэ жэл бүри хабаадажа байдаг Иволгын аймагай «Коммунизм» колхозой звеное даагша Цыренжап Санжиевна Пурбуева үнгэрэгшэ жэлдэ баhал hайнаар хүдэлмэрилжэ гараба. Нүхэр Санжиева газарай эдеэнэй баян ургаса: 4 гектар үгэрсын га бүриhөө дунда зэргээр 203 центнер, 5 гектар капустын га бүриhөө 318 центнер, 1 гектар дээрэhээ 212 центнер томадай ургаса хуряагаа. Цыренжап Санжиевна энэ жэлдэ баhал выставкэдэ хабаадахаар зууршалагдаhан байна.

Иволгын аймагай Булганинай нэрэмжэтэ колхозой садовод Георгий Тимофеевич Попков жэмэсэй hайн ургаса хуряажа, колхоздоо 40 мянга гаран түхэригэй олзо оруулба. Нүхэр Попков баhал выставкэдэ хабаадалсаха кандидат болонхой.

1957 оной выставкэдэ үргэнөөр харуулагдаха эрхэ олохын тулада республикын түрүү МТС-үүдэй нэгэн — **Түнхэнэй машинно-тракторна станци** зууршалагдаба. Агротехникын заабаринуудые наринаар сахин, колхознигуудтай хамта эбтэй эмхитэйгээр ажаллажа, энэ станциин механизаторнууд үнгэрэгшэ жэлдэ 8141 гектар талмайн га бүриhөө дунда зэргээр 14,1 центнер ороohо тариянай, тэрэ тоодо 4408 гектарай га бүриhөө 17,8 центнер шэниисын ургаса хуряагаа. МТС-эй директор И. Л. Петров, тракторна бригадын бригадир Г. Д. Сороковиков, комбайнернууд Н. Д. Бутаков гэгшэд выставкэдэ хабаадаха кандидадууд болонхой.

Энэ жэлэй выставкэдэ республикымнай научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай туйлалтанууд харуулагдаха юм. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриhөө 4787 литр hү hааhан **Бурят-Монголой зооветеринарна институтдай hуралсалай-туршалгын ажахы** выставкэдэ хабаадаха эрхэ олоо. Ажахын хүдэлмэрилэгшэд соohoo — директор М. Н. Коркин hаалишан А. Е. Петрова хоёр выставкэдэ хабаадахаар зууршалагдаба. А. Е. Петрова үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 5060 литр hү hаагаа.

«Эдир натуралистнууд» гэжэ павильон соо Баргажанай аймагай **Уринска дунда hургуулиин туршалгын участогай** хүдэлмэри харуулагдаха байна.

1957 ондо выставкэдэ хабаадаха кандидадуудые шэлэн оложо, зууршалга үргэлжэлhөөр. Энэ тон шухалашье, харюусалгатайшье хүдэлмэри мүн. Хүдэлмэридөө ямар амжалта туйлаhан түрүүшүүл выставкэдэ хабаадаха эрхэтэй байhан тухай ажалшадта ойлгуулжа үгэхэ, хойто жэлдээ выставкэдэ хабаадахын түлөө мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй.

Хүдөө ажалшадта партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хандаhан Хандалгын харюуда манай республикын колхознигууд болон механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ бүри оролдосотойгоор, урма зориг түгэлдэрөөр ажаллажа байна. Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадахын түлөө мүрысөөн үдэрhөө үдэр ерэхэ бүри үргэдэнэ. Энэ мүрысөөндэ аймаг, машинно-тракторна станци, колхоз, совхоз бүхэн, хүдөө ажахын хүдэлмэришэн бүхэн хабаадаха ёhотой.

Мүнөө манай хүдөөгэй ажалшадай зорилго юуб гэхэдэ, социалистическэ мүрысөөгөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, малаа hайнаар, үхэл гарзагүйгөөр ондо оруулжа, ашаг шэмыень хэдэн дахин дээшэлүүлхэ, ерэхэ хабарай тарилгада hайнаар бэлдэжэ, энэ жэлдэ ороohо тариянай, үбhэ ногооной болон бусад культурануудай баян ургаса хуряаха хэрэгтэй. Энэ жэлдэшье бэшэ hаа, хойто жэлдэ. Эхэ оронойнгоо түб хото Москвада ошожо, Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэ харахын түлөө колхозник, механизатор бүхэн, совхозуудай хүдэлмэришэд бүхэн тэмсэхэ ёhотой.

М. Нечаева, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ВСХВ-дэ бэлэдхэхэ секторэй начальник.

Хонишоной баяр

...Евдокия Васильевна Горюнова ...колхозойнгоо үүлтэртэ хонидой ...фермэдэ хонишоноор хүдэлжэ эхил...эр 10 гаран жэл болоо. Энэ үе соо ...хэр Горюнова хонидой үүлтэр ...айжаруулха, тооень олошоруулха ...лаар ехэ оролдолго гаргажа, Мухаршэбэрэй аймагай «Искра» колхозой хонишодой дунда тон ехэ хүндэтэй болоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ фермэ 100 эхэ хонин бүриhөө 98 хурьга абажа түлжүүлээ, хонин бүриhөө дунда зэргээр 4,4 килограмм ноohо хайшалаа.

Мүнөө жэлдэ колхозой правлени Евдокия Васильевнае Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадуулхын тулада зууршалха гэжэ шиидэбэ. Энээндэнь үнинэй хонишон ехээр баярлаба.

Ц. Дондоков.

Мархайн аша Тархай

„Бурят-Монголой үнэн" газетэдэ хүдэлмэрилжэ эхилhэнтэйм дашарамдуулан ажалшад намтай танилсажа, холбоо тогтоохоёо түрүүшынгээ бэшэгүүдые эльгээжэ байна. Уулзажа үнэнhөө хөөрэлдэхынгөө хажуугаар бэшэгүүдые эльгээжэ байhаниинь ехэл hайн гээшэ.

Мүнөө эдэ бэшэгүүдэйнгээ заримые толилхо гэжэ шиидэбэб.

М. Тархай

Нүхэр Тархай!

Манай энээгүүр ябахадаа, Уро-Читканска сомоной Ехэ-Уро гэжэ нютагта хүрэхэ сүлөөтнай болоогүй ха. Эндэ «Чайна» клуб хоёр урда урдаhаа харанхай, хоорондоо дүтэ-хэнэ байдаг. Харан гэхэдэш кино-концертын болэжо байхада, hүрэг hогтуушуул орожо ерээд, мундуу мунинхаар аашалжа, бэлин шэбшэг хэлэжэ, хашхараа хуугай табижа ябадаг. «Чайнада» архи барижа амаа халахадаа, юум даа, ябажал үгөө ааб даа.

«Чайнын» бүхы гурбан столые архиншад эзэлээд, бүхэли үдэшэндөө бөөлэлдэжэ, хараалдажа, хэрэлдэжэ hуудаг. Харгыда ябаhан хүнэй эдеэлхэ, халуухан сай ууха арга эндэ үгы. «Чайные» эрхилэгшэ Толстихина А. А. архи наймаалгадаа дашуураад, эдеэ хоол бэлдэхэ гэжэ, шанарынь hайжаруулха гэжэ оролдоногүй. Складта байhан эдеэ хоолой зүйлые абажа гү, али Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозhоо hү зөөхэй абажа (колхоз абыт лэ гэжэ байдаг) эдеэ бэлэдхэбэл хэды hайн байнаб. Теэд энэнь хүдэлмэритэй ха юм. Аяга соо архи хээд, загаhаха хэршээд, зүhэм хилээмэтэйгээр үгөөдхихэдэ хэды бэлэн, хэды түргэн бэ!

Иигэжэ бэеынгээ амарые хараад, буруу хэрэг хэжэ байhан Толстихинае сельпогой түрүүлэгшэ Стельмашенко үмөөрхэ hанаатай, «сай уунхаар үбэлэй хүйтэндэ архи уугаа hаа, халуутай» гэжэ hэнгэргүй табижа hуудаг байна.

Энэ таарамжагүй ябадалые зайсуулха хэрэгтэмнай туhалыт.

Баргажан. **В. Александров.**

Хүндэтэ Тархай!

Манай Боргойн талаар үшөө ябаагүй байна гээшэлтайт. Ябаха, хүрэхэ хүн аабзат, мүнөө яаруулаадшье яахамниб. Манайш эндэ хүнэй сэдьхэл баясуулма hайн hайханшье юумэ, уран зохид, урматай хүхюутэй хүн зоншье бии. Теэд хажуугаарнь баhал яндан зон байдаг. Хормойхониинь үргөөд, хонин бургааhаар зада шабхуурдахаар нэгэ хэды хүнүүд тухай бэшэhүү. Танай үбгэ эсэгэ—Алсагар Мархай Борьёогоор ябажа, мяханай шэмэтэйе, тоhо үрмэнэй үлтэйе яhала үзэhэн хараhан, урмашаhан хүн байха. Малайнгаа ашаг шэмые гамтай наринаар, сэбэр hайханаар суглуулжа, хото городой ажалшадта хүргэгты гэжэ заадаг, захидаг байгаа.

Ахамад дээдэ Алсагар Мархайн анханай заабарие Зэдын аймагай маслопромhоо Кагановичын нэрэмжэтэ манай колхоздо байдаг, hү тоho тушаан абадаг пункт огтолон дүүргэнэгүй. Тус пунктые даагшад hангай тудхуурта hабараа хүргэhэн гү, али ондоо буруу ябадал гаргаhан ушарhаа ходол hэлгэгдэдэг. Энэ хэрэгые аймагай тоho бэлэдхэлэй түб болоод, гүрэн түрын гурим сахигшад мэдэжэ байгаа юм бэзэ.

Зүгөөр хото городой ажалшадта, хүсэ шадалаа гамнангүй фабрика, заводуудта ажаллажа байгаа хүдэлмэришэдтэ эльгээгдэхэ ёhотой hүеэ гахайн тэбшэhээ өөрэгүй муухай амhарта руу эюулхэ болоходоо бидэ колхознигуудай зүрхэмнай үбдэдэг. Теэд пунктые даагша Околина hэнгэргүй даа, сэбэр амhарта үгыт гэхэдэ, «энээхэн руу эюулээд, догдой, өөрөө ямар hүрхэй юумэндэл «сэбэр, сэбэр» гэсэгээгээбши» гэжэ сухалдаад, хүсэд угаагдаагүй хууша хаашан бидонуудые зэргэлүүлжэ табидаг. Юрэнхыдөө пунктынь байдаг гэр бараан гуримтай hайн гахайн байраhаа муухай даа, юун гэхэб. Ханань сагаадагдаагүй, полынь угаагдаагүй. Пеэшэниинь гантанхай, утаа уняар гарадаг. Юрэдөөл таагүй.

Нүхэр Тархай эгээл энэ үедэ маслопромой директор Шишмарёвой «hүүлые» мушхажархёо hаа, зүйтэй байгаа. Иигэжэ ажаллаха эрхэ эдээндэ хэншье үгөөгүйл ха.

С. Аюшеев.

Тархай Мархаич!

Хэнэйш мэдэхээр уруудам газар гээшэ санаар hорилго хэхэдэнь спортсменүүдтэ, шаргаар хальтиржа наадахадань үхибүүдтэ ехэхэн hайхашаагдадаг ха юм даа. Теэд Улан-Удын Сталинай нэрэмжэтэ үйлсөөр поликлиникэ тээhээ доошолhон уруудам хадаа спортсменүүдэй hорилго хэхэдэшье, үхибүүдэй hолжорходошье таарахагүй байна: машина, хүнүүдэй ябажа байдаг газарта тиигэжэ огто болохогүй. Тэндэ халтиржа, наадажа байгаа hаа, город соохи гурим эбдэбэ гэжэ горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Гурьянов сухалдаха бшуу.

...Зүгөөр эндэ хүнүүдэй халтиран тангайха ушар али олон үзэгдэнэ. Һаяхан нэгэ шабгансын халтиржа унаад, бодожо ядажа байхадань туhалаа hэм. Анханда үйлсэдэ шулуу дэбдижэ байхадаа эндэ хэрэлсээ гаргуулха ёhотой байhан аад, горсовет мартажархёо юм гэлсэдэг. Мүнөө ядахын сагта элhэ шорой тэндэ адхахадань болохол байгаа.

Сэхынь хэлэхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ үйлсөөр уруудахадаа, өөрөө Тархай, халтиран орондогложо байлайт, ойлгод гэжэ ябаарайгты!

Б. Базарон.

Мархайн аша Тархай!

Улан-Удэ хотымнай «Прогресс» гэжэ кинотеатр соохи hууринуудай номернууд баларшоод, hандаляа бэдэржэ түрисэлдэхэ, түлхисэлдэхэ, заримдаа алдуу гаргажа, арсалдаха гэхэшүү хэрэггүй юумэ болоно. Анииргүйхэн ошожо, hууряа олоод hуушахын орондо, тоо мэдэхэ хүн аад, энэмнай хэдыдэхи зэргын, хэдыдэхи hууриб гэжэ ябаха баатай болоно. Энэмнай саанаhаа аягүй.

Кинотеатрын директортэ дуулгажа, hууринуудай номернуудые шэнээр, тодоор бэшүүлээ hаатнай олондо ехэ туhа болохо hэн ха.

В. Афанасьев.

Хубилаалта болоногүй

Закаменай аймагай центр—Цакир тосхондо ажаhуугшад «уhаар мууса хангагданхайбди» гэжэ гомдоhоор хэдэн жэл болоо. Энээн тухай аймагай газетэдэшье хэды дахин хэблэгдэhэн, аймагай хүтэлбэрилэгшэдтэшье мэдээжэ болоhон байха.

Гэбэшье, хэрэг, байдал хубилнагүй. Аймагай коммунальна ажахын таhаг энээндэ анхаралаа оройдоошье табинагүй. Эндэхи зон Зэдэ голой хойто эрьеhээ гарадаг булагуудhаа уhаяа абадаг юм. Тэдэнь үбэл болоходоо хүрэжэ, бүтэшэнэ. Заримдаа, илангаяа хабар, саhанай хайлажа шалбааг болон урдаха үедэ тэдэ булагуудhаа хүнэй эдихэ уhа абахын аргагүй муухай болошодог.

Тиимэhээ тэндэ элдэб муухай юумэн үзэгдэдэг. Гэхэhээ гадна, тосхоной хойто захада ажаhуугшад бүхэли километр тухай газарhаа уhа абаашана. Энэнь тон бэрхэшээлтэй. Уhа абаха газарнай шулуун хабсагай тушаа юм. Тэрээн өөдэ хүнэгүүдтэй уhа үргэлөөд гараханшье бэлэн бэшэ байдаг.

Эдэ бүгэдые аймагай коммунальна ажахын таhагайхид hайтар мэдэнэ. Теэд ямаршье хэмжээ абадаггүйнь гайхалтай. Холоhоо уhа абаашагшадта худаг малтаа hаань тон химда байгаа. Мүн центр соогууршье хэдыхэн худагуудые малтаа hаань, хүн зон сэбэр уhаар жэлэй дүрбэн сагта хангагдаха байна. Энээн тухай аймгүйсэдком үшөө hайтар бодожо, зохихо хэмжээ абаха аабза гэжэ hанагдана.

Д. Аюшеев.

Улад зоной урма*)

(ОЧЕРК)

Хүнэй урмые юугээр үргэхэбши? Һайн ажалаар, hайн эмхидхэлээр. Иигээд үшөө, артелеэ баяжуулжа, ...жалта үдэрые арьбан зузаанаар ...лэжэ.

Колхознигууд ерэхэ хабарайнгаа ...рилгада hайнаар бэлдэхэ гэжэ ...шиидэбэ. Таряа ехээр ургуулаад, гү...нтэеэ тоосоhоной hүүлээр шанар...ай hайн үрэhэ хааха, ажалта үдэр...ы ехээр хубааха, сахарай свёкло ...ээр ургуулаа hаа, гүрэндэ тушаа...а олзо доход ехээр оруулха, мүн ...лөөhэгүй жом сахарай заводhоо ...абажа үнеэдтээ эдюулхэ, кукуруза ...ээр тариха, тиибэл сагаан эдеэ ...илтарха — энэмнай олзо доход ...баhал ехээр үгэхэ, гахай шахаха, ...жал ехэтэй зарим хүдэлмэриие ...ньhожоруулха, барилга хэхэ — 1956 оной хараа түсэб иимэ байгаа.

Калининайхид энэ хараа түсэ...өө хэр дүүргээ гээшэб? Түрүүлэг...шэ, правлени, партийна организа...ци хэлэhэндээ хэр хүрөө гээшэб, ...алгалтаяа хэр баряа гээшэб? Энэ ...асуудалда харюуе hаяхан Алташа...да болоҗо үнгэрhэн тоосоото-hун...уулиин суглаанай дүнгүүд үгэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ, хабар эртүүр Мухаршэбэр, Бичура тээшэ хура бо...роон хөмөр байhан тула Калининай нэрэмжэтэ колхозой таряа талхан ...ан hайнаар гаража үгөөгүй. Гэбэшье, сахарна свёклонь газарай ...дүрбhые соо харбаhан, сорьё нүхэл...hэн шэнги дэбжэн гаража, колхоз...нигуудые ехээр баярлуулаа бэлэй.

— Манай колхоз Мухаршэбэрэй, Кударын аймагуудай хоюуландаа тушааhанда оробол хоёр дахин ехэ свёкло гүрэндөө тушаагаа. Ганса свёклоhоо колхозоймнай бүхы олзо доходой хахадынь ороhон байна, — гэжэ нягталан бодогшо ханангяар хөөрэнэ. Гадна, 500 тонно жом—шэмэтэ тэжээл свёкло тушааhанайнгаа түлөө гүрэнhөө түлөөhэгүйгөөр абаад, мүнөө үнеэдтээ эдюулжэ, hүеынь нэмээжэ байhанайнгаа тухай бухгалтерай мартаhыень, бидэ нэмэжэ хэлэе.

Свёклын иимэ hайн ургаса яагаад абтааб гэхэдэ, правлени оролдосотой, эрхим колхознигуудые энэ ажалда табиhан, шиигтэй, үрэжэлтэй газарнуудые свёкло тарихаар таhалжа үгэhэн, үрэhэеэ шанартай hайнаар бэлдэhэн, илангаяа — харууhа hайнаар эмхидхэhэн юм.

— Дүрбэн зуун мянган түхэриг олзо доходhоо гадна, табан зуун тонно жом миинтэ абаабди. Жом кукуруза хоёрые үнеэдтэ эдюулхэдэ тусгаар ондоо байнал: үнеэднай хараа байса hүеэ нэмэнэ, — гэжэ Чимит Митыпович хөөрэнэ.

Теэд үнеэд, hүн тухай хөөрэжэ эхилhэн хадаа тэрэнээ захадань гаргаял даа.

Нёдондо жэл эды багта энэ колхоз hү hаалгаар аймаг соогоо эгээ гээгдэнги колхоз байhан юм. Нэгэтэ Чимит Митыпович Московско областиин колхозуудта hү ехээр hаадаг болохо ямар арга оньhо хэрэглэгдэдэг тухай газетэ дээрэhээ уншаад, энэ аргые өөhэдтөө хэрэглэе гэжэ дурадхаhан юм. Правлени, партбюро энээнииень зүбшөөгөө бэлэй. Теэд энэнь ямар удхатай арга байгааб?

Тобшоор хэлэхэдэ иимэ: гүүртэ дээрэ арбан хоногто (декадада) hаагдаhан hүн үдэр бүри буридхэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, 32, 35, 40, 36 литр гэхэ мэтэ. Теэд эгээн дээдэ захын тоо абтажа, хойто арбан хоногой үдэрэй даалгабари болгогдоно. Манай жэшээ дээрэhээ харабал, тэрэнь «40» гэhэн тоо байна. Тиимэhээ 10 хоногой 400 литр (40x10=400) hүн—декадын даалгабари болоно. Хэрбээ энэ даалгабаряа 100 процент дүүргээд байбал гол түлбэриhөө гадуур литр бүриин 5 мүнгэ нэмэлтэ түлбэри hаалишан абаха болоно (400x5 м=20 түхэриг), хэрбээ 110 процент дүүргэбэл — 10 мүнгэ нэмэлтэ түлбэри (440x10=44 түхэриг) абаха болоно.

Һү ехээр hаалгадаг болохо иимэ арга зохёогоод, hаалишадта хөөрэжэ үгэхэдэнь, тэдэнэрэй олонхинь энээндэ этигээгүй бэлэй. Теэд Хайсагарай гүүртын hаалишан Митыповтэ сэхэ нюуртань хэлээ hэн:

— Бидэ арбан хоногhоо байтагай, жэл соошье ажалайнгаа түлөө мүнгэн түлбэри нэмэри болгон абажа үзөөгүй хүмди. Та яhала гоёор, хорхойтохоор хөөрэжэ үгөөт. Теэд сэхынь хэлэхэдэ, хэлээшэдэтнай тиимэшье ехээр этигэнэгүйбди. Яахань бэ, теэд оролдуужамди.

Хэдышье маргаа hаань, hаалишадай досоо энэ мэдээсэл ошо носоогоо. Тэрэ хөөрэлдөөнэй hүүлээр арба хоноод байхада тоо мэдээ харан гэхэдэ, hүн урдынхиhаа hурагтүй ехээр hаагдаhан байба. Тиихэдэнь Чимит Митыпович машинадаа hуужа, Хайсагарай гүүртэ гүйлгэжэ ошоод, нэмэлтэ түлбэрииень hаалишадта тэрэ доронь хубаажа үгэбэ. Заримань таба, заримань арбан түхэриг абаба. Гэбэшье, бултадаа тон ехээр энээндээ баярлаба.

— Бүри ехээр hаагаа hаа, бүри ехэ мүнгэ арба хоноод лэ абажа байхат. Улам hайнаар ажаллагты. Туйлаhан түрүүшынтнай амжалтаар дашарамдуулан амаршалнаб, — гээд, түрүүлэгшэ центртээ бусаа hэн.

Нээрээшье, энэ ушар зааханшье hаа, hаалишадай, бүхы колхознигуудай, партийна организациин, правлениин, Чимит Митыповичын түрүүшын ехэ илалта байгаа.

Урдань эгээн хашартай, эгээн хүндэ хүдэлмэри гэжэ тоологдодог байhан hаалишанай хүдэлмэри эндэ мүнөө нэрэ солын хүдэлмэри болоо. Тээсгэн хоёр hаалиша басагад ондоо деревнидэ хоюулаа нэгэ hүни хадамда гарашаhан байба.

— Тиимэ, тиимэ. Договор баталhан юм шэнги хоюулаан нэгэ hүни манhаа ошоо хаям, — гэжэ фермын харуулша үбгэн хүниие энеэлгэн хөөрэнэ.— Теэд тэдэнэрэй хадамда ошохыень гэтэжэ байhан ондоо хоёр басагад hаалишан болгыт гэжэ үглөө эртүү-үүр ерэжэ правленидэ мэдүүлээ hэн. Урданьhаа — хохидоо hэн.

Мүнөө энэ колхоз зелёнко, үнеэн бүридэ 3,5 тонно кукуруза, жом гэхэ мэтын шэмэтэ тэжээл ехэтэй байна. Тус колхоз энэ оной январь hара соо нёдондоной январь hарынхиhаа 361,8 процент ехэ hү hаажа, аймаг соогоо түрүү hуури эзэлбэ. Калининай нэрэмжэтэ колхозой Алташын гүүртын байра соо электрын хүсөөр үнеэд hаагдажа, зайн гал яларжа, энэ галай ялбама туяанда hүнэй түлөө абтаhан дамжуулгын Улаан туг улам ехэ амжалтада уряалhан, даллаhан шэнги февралиин жабартай hалхинда эбхэрэн задаран намилзана.

Теэд электрын гэрэл тухай хөөрэжэ эхилhэн хадаа, тэрэнээ захадань гаргаял даа.

Һая түрүүлэгшэ болоод байтараа Чимит Митыпович партиин айкомой энээнэй урда тээхи секретарьда орожо:

— Электростанци барихамнай. Юун гэжэ hананат?— гээд асууба.

— Нүхэр Митыпов юу хэлэнэ гээшэбта! Танай колхоз энээниие хүшхүрхэгүйл. Теэд табан жэлэй түсэб дотор колхоздотнай электростанци бариха гэhэн хараа үгы юм, — гэжэ секретарь томоотойгоор хэлээд, стол дээрэхи шэл дээрэ альгаа тас байса шангаар табиба. Иигэжэ, энээн тухай хөөрэлдэhэнэйшье хэрэггүй гэжэ мэдүүлбэ.

«Түсэб түсэбөөрөө, зориг зоригоороо юм аабза. Станци барихаараал барихабди» гэжэ Митыпов дабта дабтаhаар аймагай центрhээ гэртээ бусаа hэн. Электростанци тухай Митыповэй hанаанhаа оройдоо гарадаггүй hэн.

Нэгэтэ Буркоопсоюзай базада электростанциин түгэс түхеэрэлгэ абтаад байна гэжэ дуулахадаа, Чимит Митыпович hүниндөө гүйлгэжэ Улан-Удэ ерээ hэн. Тиихэдэнь наймаанай дээдэ тушаалта ноён ойро дүтэ халдаахаар бэшэ:

— Үгы, үгы, таанадта тэрэ станци үгэхэгүйбди. Түнхэн ошохо юм. Бодол hанаандаашье энээн тухай бү торгогты, Тиимэл даа. Вот, так! Все!— гэжэ эрис тас арсаа hэн.

Наймаанай ноёной кабинедhээ гаража ябахадаа: «хаража үзүүжэмди даа. Хэнээ юундээ торгогшо аабибди. Шинии дээдэ тээ тушаалтан бии ха юм» гэhээр, партиин обком тээшэ хараад шууд сэхэ гэшхэлжэрхибэ.

Обкомой секретарь колхозой түрүүлэгшын гүйлтые анхаралтайгаар шагнаад, Буркоопсоюзда утаhаар хонходожо, иигэжэ хэлэбэ:

—Түнхэнэй аймаг бүхыдөө hаяар Иркутска ГЭС-hээ электрын хүсэ абаха ха юм. Теэд минии hанахада, 35 киловатт хүсэтэй тэрэ станциие Бичурада, Калининай нэрэмжэтэ колхоздо үгэбэл зохистой гэжэ hананаб.

Иигэжэ hанаhан хэрэг жэгтэй hайнаар бүтээ hэн. Үглөөдэрынь станциин түхеэрэлгые хоёр автомашинада ашанхай Чимит Митыпович Бичурын заhамал харгыгаар табилуулжа ябахадаа «Бодолдоо бэшэ — бодотор торгоо бэзэб, тэрэ станциинь, шүдхэрые»—гэжэ hанаад, гансаараа досоогоо энеэнэ.

Тиигэжэ ябатараа замдаа партиин айкомой шэнэ секретарь Владимир Георгиевич Большаковтой уулзаад, хайшан гэжэ станци абаhанаа, хамаг ябадалаа хөөрэжэ үгэбэ.

—Молодецы! Бэрхэнүүд байнат! Хүйтэн болохоhоо урид станцяа барижа дүүргэгты,—гэжэ магтаа hэн.

Зориг ороhон Митыпов электростанциин түхеэрэлгые абаад, Алташада (колхозой центр) хүрэжэ ерэхэдэнь, колхознигууд түрьбэлгүй ехээр баярлаа бэлэй.

Правлениин шиидхэбэреэр энэ станциин барилгада эрхим дархашуул табигдаhан байгаа. Даалгабари дүүргэhэнэй түлөө, үлүүлэн дүүргэhэнэй түлөө нэмэлтэ түлбэри тогтоогдоhон байба. Иигэжэ, эгсэ хорин хоногой туршада тус электростанциин торхо тодхогдоhон юм.

Олон арбаад жэлдэ алташынхидай уhа абажа, умдаа харюулжа байдаг худагай hуури дээрэ электростанциин баригдажа байхада, энэ тосхоной гансал хүниинь энээндэ дурагүй байгаа юм гэжэ мүнөө хэлсэдэг. Теэд тиихэдэ дурагүй байhан тэрэ хүн (бодото нэрыень бү нэрлэе да—яахамнайб) мүнөө электростанцидаа бултанhаа үлүү дуратай болоо юм гэлсэдэг. Эндүүрээд заhарhан энэ хүнэй үнэн нэрыень газетэдэ бэшэхэгүйб гэжэ үгэеэ тэрээндэ үгэhэн хадаа «Агафья хүгшэн» гээд тэрээниие ондоогоор нэрлэхэдэшье болохо юм бэзэ.

Худаг дээрэ электростанциин баригдажа эхилхэдэ, хэлэ аманай эзэн Агафья хүгшэн үйлсэ гудамжаар дүүрэн шууяа татаа hэн:

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

*) Түгэсхэл. Эхининь февралиин 26-най номертэ.

Культурна ажабайдалай хронико

Фестивальда бэлдэнэ

Yдэшын боро хараанаар колхозойнгоо уужам, һаруул клуб тээшэ үбгэдшье, залуушуулшье гэшхэлнэ. Yндэр хэрэлсээ дамжан өөдөө гараад, үүдэ гарахада:

Аралхан Хэжэнгээ мартагшалгүйб,
Айдархан наһанайм нютаг
юм даа.
Алтанхан сэсэгээр
бадаранхайгша,
Арадтаа алдартай нютаг
юм даа,—гэһэн дууе лимбээр дэмжэгдэн хонгёохон хоолойгоор татагдажа байба. Клубай нэгэ таһалга худар ороходо, хүбүүд басагад сугларанхай, наһатайшагуудшье хэдэн хүн харагдана. Эндэ Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой уранһайханай самодеятельностьдэ хабаадагшад фестивальдаа бэлэдхэжэ байһан ха.

Тэндэ ороходомнай: «Хонгорхон Хэжэнгээ мартагшалгүйб» гэһэн Хоца Намсараевай найруулгаар Бау Ямпиловай зохёоһон дууе дуулажа байба. Эдэ хэд гээшэб? Хонгёо хоолойгоор дууладагынь колхозой зоотехник Цырен-Доржи Цыдыпов, лимбээр наадагшань колхозой парторганизациин секретарь Пиранглай Содбоев гэгшэд байгаа.

Һүүлээрнь тэндэхи эхин һургуулиие даагша Цыдып Дашиевич Дашиев «Трактористын дуун» гэдэг арадай дуунай аялгые баян дээрэ ханхинаса татажа эхилбэ. Тэрэнэй хажууда байһан, хонишон комсомолка Дыжидма Цынгуева һаалишан Елизавета Тушинова хоёр баянай аялга дахуулан ирагуу һайханаар дууралдана.

Колхозой уран бэлигтэн: тракторист Лубсан Очиров, урданай дуушан—колхозой луговод Доржи Дугданович Дугданов болон бусад хабаадалсана.

Оройшье болоһон байба. Бидэнэй бусахада, залуушуул фестивальдаа эрхимээр бэлдэхын тула дуу наадануудаа дахин дахин дабтажа, үбэлэй һүниие сууряатуулан байгаа һэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Ц. Д. Дашиев, Д. Цынгуева, Е. Тушинова «Трактористын дуу» дуулана. 2. П. Содбоев лимбээр наадажа, Ц.-Д. Цыдыпов «Гуниг дуу» дуулана.

А. Мантаев.

Хабаяа нэгэдэһэн бэлигтэн

1959 оной хоёрдохи хахадта манай Эхэ ороной столица Москва городто бурят-монгол искусство болон литературын декада болохонь гэһэн мэдээсэлые республикын оюун бэлигтэ интеллигенци ехэ баяртайгаар угтаа. Залуу поэт Дондок Улзытуев Улан-Удын хүгжэмэй һургуулиин студент Ким Раднаев хоёр хабаяа нэгэдүүлэн хамта ажаллажа эхилэнхэй. Энэнь түрүүшынгээ һайшаалтай аша үрэ харуулжа захалаа. Тэдэнэй зохёоһон «Бурят оронойм үглөөгүүр» гэһэн дууе хүн зон хүндэтэйгөөр угтан абаба. Мүнөө тэдэнэр Бүхэсоюзна фестивальда зорюулан «Залуушуулай марш» гэжэ дуу зохёожо байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (наада талаһаань) залуу композитор К. Раднаев залуу поэт Д. Улзытуев хоёр шэнэ дуунда хүгжэм зохёожо байна.

М. Саридыковэй фото.

Улад зоной урма

(Түгэсхэл)

—Шорой шохой, шабар цемент худаг руу оруулжа уһа бузарлахань. Yбгэ эмэгээнэрэмнай, эхэ эсэгэмнай электрын гэрэлгүй байһан юм, үшөөшье зуун жэл байхадань яахань һэм.

Теэд Агафиинхяар юун болохонь һэм: электростанци үндыхөөрөөл үндыгөө бэээ. Хүгшэнэй гэртэ эгээн түрүүн ялагар гэрэлээ сасаа бэлэй. Зайн галые даншье хэрэгсээгээгүй маяг гаргажа байбашье, Агафья хүгшэн досоогоо ехэл хананги ябаа гэлсэдэг. Энэнь юун дээрэһээ мэдэгдээб гэхэдэ, хүршэ нэгэ шабагансадаа «ликтричествые», илангаяа шэнэ түрүүлэгшээе тон ехээр магтаһан, теэд хоёр шэхэтэй амитанда энэ хэлээшыем бү дуулгаарай, түрүүн харааһан аад, хожомынь магтажа ябаа гэжэ зон хэлсэхэ, гээд захиһан байгаа ха. Хойто үдэрынь худагһаа уһа абахые ошон гэхэдээ, дүүжэнгээр бэшэ, харин колонкоһоо кранаар уһа абахадаа Агафья хүгшэн бүри ехээр гайхажа, бүри хүхижэ, хамаагүй сэхэ үйлсэдэ колхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдые магтажа, өөрынгөө тэнэгые гайхажа ябадаг болоо һэн гэдэг.

Олониитын хүсөөр баригдаһан электростанци улаан туяагаа Алташа дээгүүр дэлгэн сасаруулжа байна. Энэ станциин хүсөөр нэгэ гүүртынхид үнеэдээ электро агрегадаар һаадаг болоо. Айл бүхэндэ электрын лампа яларна. Пилораманууд хүдэлгэгдэнэ. Пилорама гээшын колхоздо али зэргын ашагтай байһыень нёдондо жэл эндэ хэгдэһэн барилгын ехэ хүдэлмэри гэршэлнэ.

Теэд барилга тухай хөөрэжэ эхилһэн хадаа тэрэнээ захадань гаргаял даа.

Нёдондо жэл энэ колхоз шулуун овощехранилищи, электростанциин торхо, үнеэдэй типовой байра, гахайн байра, цементын талмай, оньһожоруулагдаһан ток, үхибүүдэй 4 ясли бариһан байна. Мүн коммутатор тодхожо, колхозойнгоо центрые, бригадануудые телефонтой болгоо. Yнгэрэгшэ жэл 3 автомашина худалдажа абаа. Машинануудай гараж бариха шулуу буулгаа.

—Ерэхэ жэлэймнай хараа түсэб айхабтар ехэ юм. Алташа гол дээрэ 50 гектар талмайтай водохранилищи бариха, тэндээ уһанай шубуу үсхэдэг болохо, мүн үшөө нэгэ гидростанци бариха, гараж, ондоошье барилга хэхэ һанаатайбди, —гэжэ Чимит Митыпович хөөрэнэ, —1955 ондо бүхы олзо доходнай 600 мянган түхэриг байһан юм. Нёдондо жэл арайл миллион хүргэжэ шадаагүйбди. Оролдообди, теэд шадаагүйбди. Яахабша даа. Мүнөө жэл миллион гурбан зуун мянга хүргэхэбди, заабол!

Алташын колхознигууд һайн һуудаг боложо байна. Урдынхиһаа нилээд ехэ мүнгэ, таряа талха ажалта үдэртөө мүнөө жэл хубаагаа. Колхозһоо хулжаха, зайгуултаха хүн үгы болоо, харин олон колхознигуудынь эндэ тэндэһээ бусажа байнхай.

Энэ колхоздо 1360 едок, 316 үрхэтэ айл, хоёр бурят нютаг, хоёр ород тосхон хамтаранхай юм.

—Ород бурят хоёр хамтаржа, эбтэй эетэйгээр ажаллажа, ажаһуужа, правлениингээ, шэнэ түрүүлэгшынгээ хүтэлбэреэр колхозоо түрүү зэргэдэ гаргахабди,—гэжэ лаб этигэнгеэр эндэхи колхознигууд хэлсэнэ.

Нээрээшье, Калининай нэрэмжэтэ колхозой гансахан жэл соо амжаһан ехэ туйлалтадань правлениин түрүүлэгшэ, гушан мянгатан Чимит Митыпович Митыповэй үүргэнь тон ехэ байнал.

Л. ДАШИЕВ.

Бичура, Алташа нютаг.

Б. БАТОЕВ

Дуратайлби

(Дуун)

Басаган шамдаа дуратайлби,
Баруунхан гараа һарбайгыш даа.
Баранхан зүрхэнһөө дурланалби
Баяртайгаар намайгаа эмнид гыш даа.

Миһэлзыш, энеэбхилыш
Мойһон харахан нюдөөрөө.

Yнинэй шамдаа дуратайлби
Yгэлэн хөөрэн байгыш даа.
Yнэнхэн сэдьхэлһээ дуралналби
Yрөөһэн нюдөөрөө эмнид гыш даа.

Миһэлзыш, энеэбхилыш
Мойһон харахан нюдөөрөө

Арадай дуунууд

Сэлмэг номин огторгойдо
Сэнгүү мүшэд миһэрнэ.
Сэсэн бодолтой басаганда
Сэдьхэл һанаам ээлэгдэнэ.

Тунгалаг хүхэ тэнгэридэ
Түхэреэн һара тамарна.
Тангил ганса амарагта
Толгой бэем буляагдана.

Улан-Удын үйлсэдэ
Ильичын лампа яларна.
Урихан шарайтай басаганда
Улаанхан зүрхэмни ээлэгдэнэ.

***

Уулынгаа оройгоор манараад байна,
Уһанхан бороониинь орогшо аа гү?
Улаанхан зүрхэмни долгилоод байна,
Ушарһан гансамни ерэгшэ аа гү?

Хадынгаа оройгоор манараад байна,
Харалган бороониинь орогшо аа гү?
Харахан зүрхэмни долгилоод байна,
Ханилһан гансамни ерэгшэ аа гү?

***

Хатартай, жороотой мориемни
Хазаарлаад байгаарай гэһэн юм.
Командирын гурбан жэл дүүргэтэрни
Хүлеэгээд байгаарай гэһэн юм.

Эмниг жороо мориемни
Эмээллээд байгаарай гэһэн юм,
Энээхэн гурбан жэл дүүргэтэрни
Эжытэйм байгаарай гэһэн юм.

***

Ардагни һуладаа бүүхэн гыт,
Адуундань табихада амардаг юм.
Айдарни холодоо бүүхэн гыт,
Амгалан ябахадаа уулзадаг юм.

Эмнигни һуладаа бүүхэн гыт,
Эжэлдэнь табихада амардаг юм.
Эжэлни холодоо бүүхэн гыт,
Энхэхэн ябахаар уулзадаг юм,

Б. Батоев
суглуулан бэшэбэ.

Цокто НОМТОЕВ

Yнэгэн

Хушан шара аад,
Холоһоо харагданаш яларан.
Талада хулганаалаад,
Намда оногдоиош толорон.

Алда һүүлшни,
Ашаан бэшэ гү? Харайхада.
Халтар хүлшни,
Хүсэгдэхэ бэшэ гү? Хорёошоло.

Агнууридаа һамаараад,
Ангуушанай маряаһые
обёорногүйш.

Онтохон соо яагаад,
Мэхэтэй суутай болообши?

Баруун Германи улам ехээр зэбсэглэгдэнэ

США-гэй засаг баригшад атомна дайнда бэлэдхэжэл байна гэжэ январиин 24-дэ толилогдоһон ТАСС-эй Мэдүүлгэ дахин һануулаа. Тусхайлбал, атомна зэбсэгээр зэбсэглэгдэһэн американска сэрэгэй тусхай частьнуудые ондоо гүрэнүүдэй газар дээрэ байгуулха тухай асуудал США-гэй засагай газарта зүбшэгдэжэ байна. Баруун Европын зарим гүрэнүүдтэшье, тусхайлбал, Баруун Германида атомна частьнууд байрлахаар хараалагдана. Гадна, Баруун Германида байгуулагдажа байһан армиие «тактическа зорилгоор хэрэглэгдэхэ атомна зэбсэгээр» зэбсэглэхэ американска түсэб бэелүүлэгдэжэ эхилбэ. Хойто—атлантическа бүлэглэлдэ, (НАТО) США-гэй туһамарша—Баруун Германиие зэбсэглэхэ гэһэн Вашингтоной үүсхэлынь анха түрүүшынхеэ гаргагдаһан хэрэг бэшэл даа. Өөһэдынгөө сэрэгэй авантюрануудта гол хүсэн болгожо, Баруун Германиие хэрэглэхээр тэдэнэй хараалдагынь, мүн үһөө нэхээшэ армиие али болохо түргэнөөр һэргээхые эрмэлзэдэг «хүсэ баримталха» ба «хүйтэн дай» үүсхэхэ американска политиканъ үнинэй мэдээжэ болонхой. Баруун Германиин армиие атомна тактическа зэбсэгээр хангаха гэһэн шиидхэбэри НАТО-гой Соведэй үшөө дедабрьска сесси дээрэ США-гэй дудархалаар баталан абтаһан байна. Энэ шиидхэбэринь парижска хэлсээнүүдтэ зүрюулэн абтаа. Юуб гэхэдэ, Баруун Германи атомна зэбсэгээр хангагдаха ёһогүй гэжэ парижска хэлсээн дотор хэлэгдэһэн байгаа. Гэхэ зуура, энэ шиидхэбэри НАТО-до хабаададаг бусад гүрэнүүдые, түбхын түрүүндэ Франциие бэрхэшээлтэй байдалда оруулна. Яахадааб гэхэдэ, Баруун Германиин милитаристнуудай атомна зэбсэгээр хангагдаад, Баруун Европодохи эгээл хүсэ ехэтэй армитай болоод байхадань, Франциин хүсэн ехээр буураха юм.

Француз арадай дайсан болохо германска милитаризмын хүсэ шадалаа нэмээхэдэнь, Франциин мүнөөнэй правительство тэдэндэ туһална гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Германиин Федеративна Республикада Саарска областиие 1957 оной январиин 1-дэ Франциин үгэһэн ябадал энэ ушарые гэршэлэн харуулна. Франци Баруун Германида «шэнэ жэлэй иимэ бэлэг» барюулхадаа, ехэ юумээ алдаа. Юуб гэхэдэ, Франци Саарска областьһоо жэл бүри 17 миллион тонно нүүрһэ, 3,5 миллион тонно булад абадаг байгаа бшуу. Франциин үгэһэн энэ бэлэг Баруун Германида мүнөө үедэ абтадаг 135 миллион тонно нүүрһэндэ, 23,5 миллион тонно буладта нэмэри болохо байна. Тиихэдээ Баруун Германиин промышленна хүсэниинь Франциинхиһаа булюу ехэ болгогдоһониинь ойлгосотой. Саарые Баруун Германида нэгэдүүлхэдэ, Франциин «экономическа талаараа Европодо нүлөө багатай болоһые» «Монд» гэжэ парижска газетэ ехээр шаналан бэшэнэ.

Саарые хуули бусаар абаһандаа урмашаһан Баруун Германиин шунахайнар 1957 оной түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилэн бүри яаралтайгаар зэбсэгжэжэ, ээрхэг түримхэй арми байгуулжа байна. СССР-тэ болон социалистическэ бусад оронуудта эсэргүү дайнда бэлэдхэе гэнэ. Баруун Германиин милитаристнууд үһөө нэхэн иигэжэ уряалхатаяа хамта, зэбсэгтэ хүсэнүүдые шэнээр байгуулха, сэрэгэй индустри хүгжөөхэ гэжэ үсэд шангаар оролдоно. «Дер Шпигель» гэжэ Баруун Германиин журнал ФРГ-гэй оборонын министр Штраусын хэлэһэн үгые январиин эхеэр толилоо. «Баруун Германиин гансал тон хүсэтэй дайсаниинь Советскэ Союз, тэрэнэй тала баригшад болоно.»— гэжэ тэрээн соо хэлэгдэһэн байна. Гэхэтэй хамта, Бонной сэрэгшэдтэ дура зоргоороо ябуулга хэхэ эрхэ олгохо эрилтэ Штраус хэбэ. «Сэрэгэй дээдэ командованида дураараа ябуулга хэхэ эрхэ олгохо хэрэгтэй» гэжэ Штраус убайгүйгөөр тэмдэглээ.

«Дуран соогоо ябуулга хэхэ» гээшые Баруун Германиин сэрэгэй министр ямараар ойлгоноб гэхэдэ, Гитлерэй байһан үеынхи шэнгеэр элдэб янзын сэрэгэй албанда хабаадуулхын тулада Баруун Германида буу барижа шадаха бүхы зониие сэрэгэй албанда татаха гэжэ, тиимээр ойлгоно ха.

Ээрхэг түримхэй добтолго хэхэ гэжэ Штраус ори гансаараа уряалнагүй. Тэрэниие дууряажа урданай гитлеровскэ генерал Ванштейн баһа тиимэ уряал хэлсэнэ. НАТО-гэй команда доро байха 500 мянган хүнтэй армиһаа гадуур, немецүүдэй хүтэлбэри доро байха үшөө 500 мянган хүнтэй арми нюусаар байгуулха хэрэгтэй гэжэ тэрэ дурадхаа. Энээнтэй дашарамдуулан хэлэхэдэ, тиимэ армиин гол хүсэниинь мүнөө бии болонхой. Энэ хадаа Гитлерэй урдын солдадууд болон офицернүүдые нэгэдүүлһэн олон тоото «солдатска союзууд», мүн элдэб янзын бүлэгүүд болоно.

Шэнэ вермахтын дивизинүүдые эмхидхэхэдэ, мүн дайнда бэлэдхэхэдэ гаргаша хэрэгтэй байна бшуу. Тиимэһээ Баруун Германиин энэ жэлэй бюджедээр сэрэгэй гаргашада 8,7 миллиард марка гаргашалагдахаар хараалагдаа. Гэбэшье, Баруун Германиин сэрэгэйхидые энэ тоо ханганагүй. «Ди вельт» гэжэ газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, ойрын жэлнүүдтэ Бонн сэрэгэй хэрэгтэ 11 миллиард марка жэл бүри гаргашалдаг болохо ёһотой. Энэ мүнгэнэй эхэнхи хубинь вермахтда «мүнөөнэй зэбсэгээр», түбхын түрүүндэ томо буу абалгада гараха юм.

Мүнөө үедэ ФРГ-гэй оборонын министерство тиимэ зэбсэгүүдые хилын саанаһаа худалдан абана. Энэ захилай ехэнхи хубинь Холбоото Штадуудта, мүн Канадада, Англи болон Францида хэгдэнэ. Гэбэшье, Баруун Германиин милитаристнууд энээниие шамарлаад, Баруун Германида өөһэдөө сэрэгэй промышленностиие һэргээн байгуулна. Баруун Германиин предприятинуудай дунда сэрэгэй зэбсэг бүтээн гаргаха правительственна захилнуудые хэхэ тухай асуудалаар боннско правительствын болон Баруун Германиин томо томо фирмэнүүдэй түлөөлэгшэдэй хоорондо хэлсээн үнгэрэгшэ жэлэй эсэс багта болоһон байна.

Сэрэгэйнгээ промышленностиин томо буунуудые бүтээн гаргажа захалаа хадань, Баруун Германиин монополистнууд сэдьхэлээ ханаха байна. ДПА-гэй Бонной агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Баруун Германида «Дорнье» гэжэ авиационно заводой бүтээн гаргаһан «ДО-27» маркын түрүүшын самолёдуудые Унтернфаффенхофендэхи аэрдром дээрэ январиин 19-дэ Штраусын зургаанай түлөөлэгшэд хүлеэн абаа. Баруун Германиин бусад хэдэ хэдэн фирмэнүүд сэрэгэй самолёдые олоор бүтээн гаргахын тулада бэлэдхэл хэжэ байна.

Гэхэтэй хамта, Бонндо хуушан аэродромуудые үргэдхэхэ, мүн шэнэ аэродромуудые бариха та[...] хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгд[...] Франс Пресс агентствын корре[...]дентын мэдээсэһэнэй ёһоор, [...] ондо Баруун Германиин газар[...]рэ хуушан байһан 19 аэродро[...] гадуур үшөө сэрэгэй 25 шэнэ аэ[...]ром баригдаха юм.

Бонной сэрэгэй засагаархид [...]менцкэ конструкциин шэнэ танк[...]гуулгада ехэ анхаралаа хандуу[...] Тиимэһээ «Тигр» гэжэ гитлеро[...] танкын үйлэдбэриин дүй дү[...] хэрэглэхэ зорилго Баруун Г[...]ниин «Хеншель» гэжэ конце[...] үмэнэ табигданхай. Артиллер[...] хүндэ зэбсэг үйлэдбэрилхэ хэ[...] Круппын ба Клекнерэй предпр[...]нуудые хабаадуулхаар хара[...] даа.

Баруун Германида ээрхэг тү[...]хэй шэнэ арми түргэнөөр бай[...]хын, яаралтайгаар зэбс[...]хын хажуугаар сэрэгэй [...]дал хуурмаг номнол [...]лагдана, шэнэ вермахтын [...]дадые үһөө нэхэхэ болон ондоо [...]таниие шоо үзэхэ үзэлтэйгээр [...] мүүжүүлнэ. ФРГ-гэй зонхилхы[...]лэгүүдэй ябуулжа байһан дах[...] зэбсэгжүүлгын политикые Ба[...] Германиин хүн зоной ехэнхи хү[...] эрид шууд буруушаажа, Бо[...] сэрэгэй түсэбүүдтэ эсэргүүсэн [...] гүйтэнэ. Баруун Германиин з[...] шуул шэнээр байгуулагдажа [...]һан вермахтын сэрэгтэ алба х[...] арсана. Жэшээнь, Дюссель[...]до, 1937 ондо түрэһэн [...] гаран залуушуул сэрэгэй [...] хэхэһээ январиин 16-да арсаа[...]мида татагдаха хүнүүдые шал[...] түрүүшын үдэр—январиин [...] Рурска областиин олохон горо[...]та олон хүнэй хабаадалгатай [...] тингнүүд болоо. Митингдэ ха[...] дагшад сэрэгэй албанһаа ху[...] хыень залуушуулые уряалаа.

Яаралтай зэбсэгжэлгын [...] дэжэ байһанһаа боложо, худэ[...]ришэдэй ажабайдал, байра [...] далынь бүри муудана, тиигэж[...] бастовконууд бүри олошо[...] Шлезвиг-Гольштейндэхи мета[...]стнууд 3 һараһаа үлүү саг соо [...] бастовко хэжэ байна. Энэ за[...]товкодо 35 мянга гаран хүдэлм[...]шэд эдэбхитэйгээр хабаадал[...] Эдэ хүдэлмэришэдые Федерат[...] Республикын бүхы металлист[...] дэмжэнэ.

Христианско-демократическа [...]тиин зонхилхы нюурнуудай [...]лүүлжэ байгаа зэбсэгжэлгын [...]тикые ФРГ-гэй хүн зон ехээр бу[...]шаана. Энэ буруушаалгань соц[...] демократическа партиин хүтэ[...]рилэгшэдэй политикада нүлөө [...]лээ. Энэ партиин түрүү[...] Олленхауэр олон хүнэй урда ү[...]лэхэдээ, иигэжэ мэдүүлбэ: Ев[...]до аюулгүй байдалые хамта[...] сахиха системын ООН-оор [...]жуулан байгуулагдаал һаань, [...]манска асуудал шиидхэгдэхэ б[...] Энэ системэдэ СССР-ые, США-е хабаадуулха шухала, [...]руун Германиие НАТО-һоо га[...] хэрэгтэй гэжэ партиие хүтэлб[...]гын талаар Олленхауэрэй ор[...] Меллис эрилтэ табяа.

Баруун Германиин зэбсэглэгд[...] вермахтын дахинаа һэргээг[...] байһан дээрэһээ уласхоорон[...] байдал түгшүүрилтэй болоно, найрамдалда ехэ аюул тохёол[...]лагдана. Эб найрамдалые с[...] хамгаалхын тулада Баруун Ге[...]нидахи үһөө нэхэгшэдэй, тэдэнэ[...] үмөөрэн хамгаалдаг далайн с[...] тээхюулэй хорото ябуулгые [...]люулха шухала.

Г. Вербиц[...]

Ги Молле США мордобо

ПАРИЖ, февралиин 25. (ТАСС). Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ги Молле Америкын гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хэлсээ хэхээ США мордобо. Гадаадын хэрэгүүдэй министр Пино болон олон мэргэжэлтэдтэй хамта Ги Молле үсэгэлдэр үдэшэлэн самоледто һуужа Вашингтон мордоо.

Зарим газетэнүүдэй бэшэһэнэй ёһоор, Ги Молле хоёр ороной «хани барисаае һэргээн бэхижүүлхын тулада» Вашингтон ошоо юм ха. Алжир тухай асуудалай ООН-до хэлсэгдэхэдэ Франциин делегациие Америкын делегациин дэмжэһэнэйнь түлөө Президент Эйзенхауэртэ «өөрөө баясхалан хүргэхэ» зорилготой ошоо юм гэжэ нүгөө зарим газетэнүүд бэшэнэ.

«ООН-до Алжир тухай асуудалые зүбшэн хэлсэхэ үедэ Франциие Америкын дэмжэһэнэйнь түлөө ашыень харюулхын тулада Ги Молле Вашингтон ошоо. Юуб гэхэдэ, Суэц шадар болоһон юумэнэй һүүлээр Президент Эйзенхауэр Англиин болон Франциин правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзахаяа арсаһан байгаа. Тиимэһээ манай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ эблэрхын түлөө үнэтэй бэлэг абаашажа ябана ёһотой гэжэ һанахаар» гэжэ «Либерасьон» газетэ бэшэнэ.

«Манай правительство урдань Алжир тухай асуудалые ООН зүбшэн хэлсэхэ эрхэгүй гэжэ хэлэдэг байгаа. Харин мүнөө энэ асуудалые шиидхэлгэдэ бусад оронуудые, тусхайлбал, Америкые хабаадуулхань гээшэ». Энэ болбол Франциин национальна аша туһада яабашье таарахагүй байһаниинь тон ойлгосотой гэжэ «Юманите» газетэ бэшэнэ.

Англиин общинануудай палатада

ЛОНДОН, февралиин 25. (ТАСС). Общинануудай палатада асуудалнуудта харюусахадаа, премьер-министр Макмиллан Израиль тушаа тогтожо хэлэбэ. Египедэй газарһаа—Газын болон Акабска тохойн шадарһаа сэрэгээ гаргахаяа Израилиин арсаа һаань, тэрээндэ ямаршье хэмжээн абтахагүй еһотой гэһэн шэнгеэр Макмиллан хэлэбэ.

Газын шадарһаа Израиль сэрэгээ гаргаха еһотой. Гэбэшье, энэ нютаг Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин мэдэлдэ байха, тиихэдэ ООН-ой сэрэг тэндэ байрлаха ёһотой гэжэ Макмиллан мэдүүлбэ.

Индиин парламентд[...] һунгалта боложо ба[...]

ДЕЛИ, февралиин 25. (Т[...]) Индиин парламентын арадай [...]тада болон штадуудай хуули[...]гадаг суглаануудта үсэгэлдэр [...]галта эхилбэ.

Түрүүшын үдэр Пенджаб, О[...] гэжэ штадуудай һунгуулиин х[...] округуудта һунгалта болоо.

Даб дээрэ абтаһан мэдээн[...] еһоор, бүхы һунгагшадай 65 [...]центнь голосованида хабаадаа.

Уттар Прадеш. Бомбей, Рад[...]тан, Майсор, Ассам, Матхья [...]деш, Андхра Прадеш штат[...] мүнөөдэр һунгалта эхилбэ.

Һунгалтын эхилһэнтэй даша[...]дуулан политическэ партинууд [...] эршэмтэйгээр ойлгууламжын х[...]мэри ябуулна. Жэшээнь, Де[...] һунгалтада зорюулагдаһан 20[...]тинг гансал үсэгэлдэр болоо. [...]лидэ мартын 3-да һунгалта б[...] юм.

Редактор Д. Л. ЛОБСАН[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора— 32-74, отв. секретаря —27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н 00360. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 7[...]